

Join us on Telegram at <https://t.me/ictinschools>

ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਮਹਾਂਦੀਪ

ਏਸ਼ੀਆ

ਅਫਰੀਕਾ

ਉੱਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ

ਦੱਖਣੀ ਅਮਰੀਕਾ

ਅੰਟਾਰਕਟਿਕਾ

ਯੂਰਪ

ਆਸਟਰੇਲੀਆ

ਖੇਤਰਫਲ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼
ਭਾਰਤ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਵੱਡਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ।

ਰੂਸ

ਕੈਨੇਡਾ

ਚੀਨ

ਯੂ. ਐਸ. ਏ.

ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ

ਆਸਟਰੇਲੀਆ

ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਖੇਤਰੀ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ

(ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-੨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ)

ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ

(ਉਪ ਮਹਾਂਦੀਪ,
ਪੂਰਬ-ਪੱਛਮ
ਅਤੇ ਉੱਤਰ-
ਦੱਖਣ ਦਾ ਵੱਡਾ
ਪਸਾਰ)

ਧਰਾਤਲ

(ਅਰਾਵਲੀ,
ਹਿਮਾਲਾ,
ਪ੍ਰਾਇਦੀਪੀ
ਪਠਾਰ, ਗੰਗਾ
ਅਤੇ ਸਤਲੁਜ ਦਾ
ਮੈਦਾਨ)

ਜਲਵਾਯੂ

(ਉੱਤਰੀ ਭਾਗ
ਵਿੱਚ ਕਰਕ
ਰੇਖਾ ਕਰਕੇ
ਸ਼ੀਤ ਉਸ਼ਣ ਅਤੇ
ਦੱਖਣੀ ਭਾਗ
ਵਿੱਚ ਮਕਰ
ਰੇਖਾ ਕਰਕੇ
ਉਸ਼ਣ)

ਪ੍ਰਵਾਸ

(ਮੰਗੋਲ,
ਤਿੱਬਤੀ ਲੋਕ,
ਆਰੀਅਨ ਅਤੇ
ਮੁਸਲਮ,
ਦ੍ਰਾਵਿੜ ਅਤੇ
ਤਮਿਲ ਜਾਤੀ)

ਸਭਿਆਚਾਰ

(ਭਾਰਤ
ਨਾਟਿਯਮ,
ਕੱਥਕਲੀ,
ਕਚੀਪੁਡੀ,
ਮਈਪੁਰੀ)

ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਨੇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਏਕਤਾ

ਮਾਨਸੂਨੀ ਰੁੱਤ

ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ

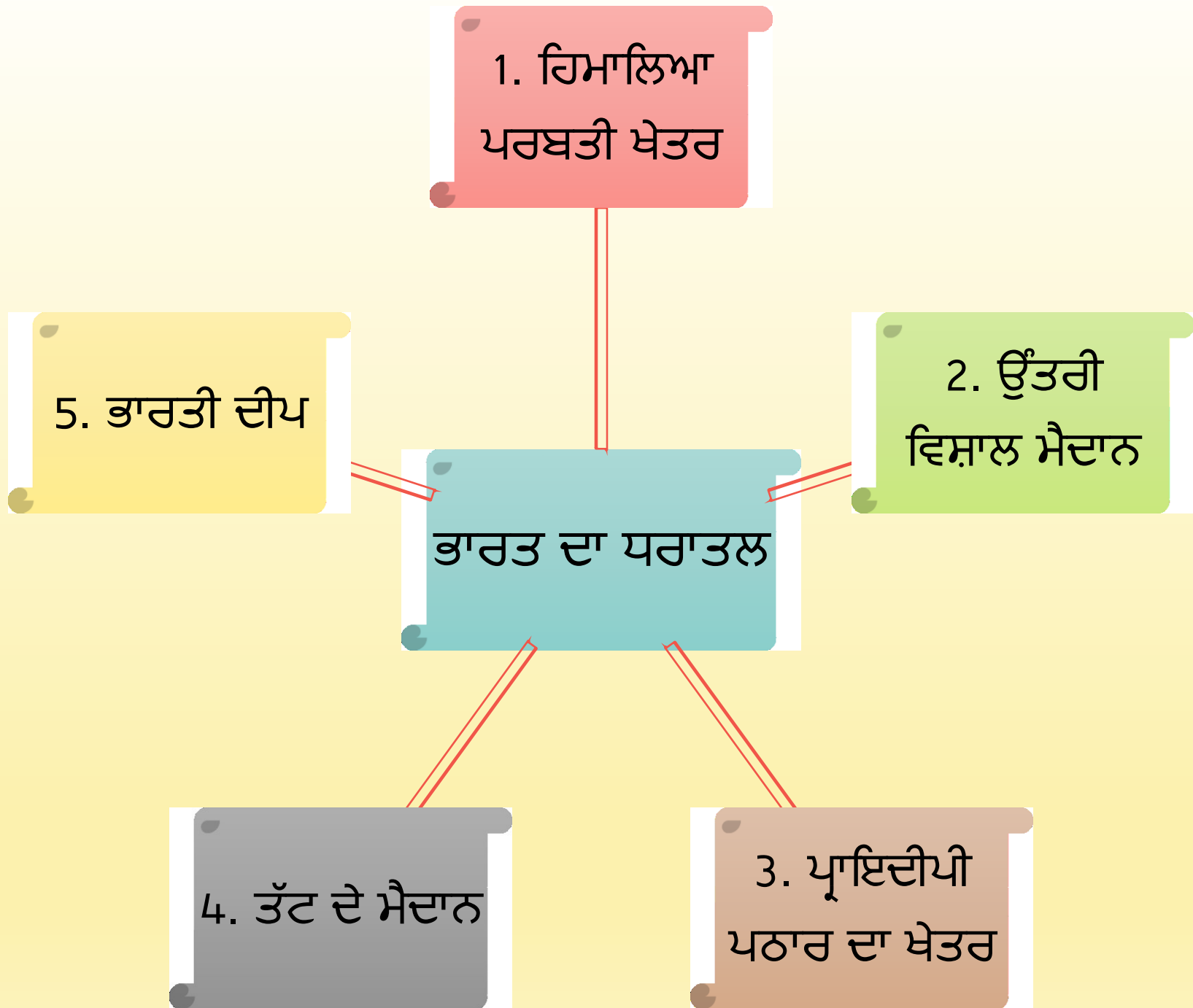
ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਲੋਕ ਕਲਾ

ਆਵਾਜਾਈ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਦੇ
ਸਾਧਨ

ਸਥਾਨ ਬਦਲੀ

ਧਰਮ ਸਥਾਨ

ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਤ
ਅਤੇ ਭਗਤ

1. ਭੂ-ਮੱਧ
ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਦੂਰੀ

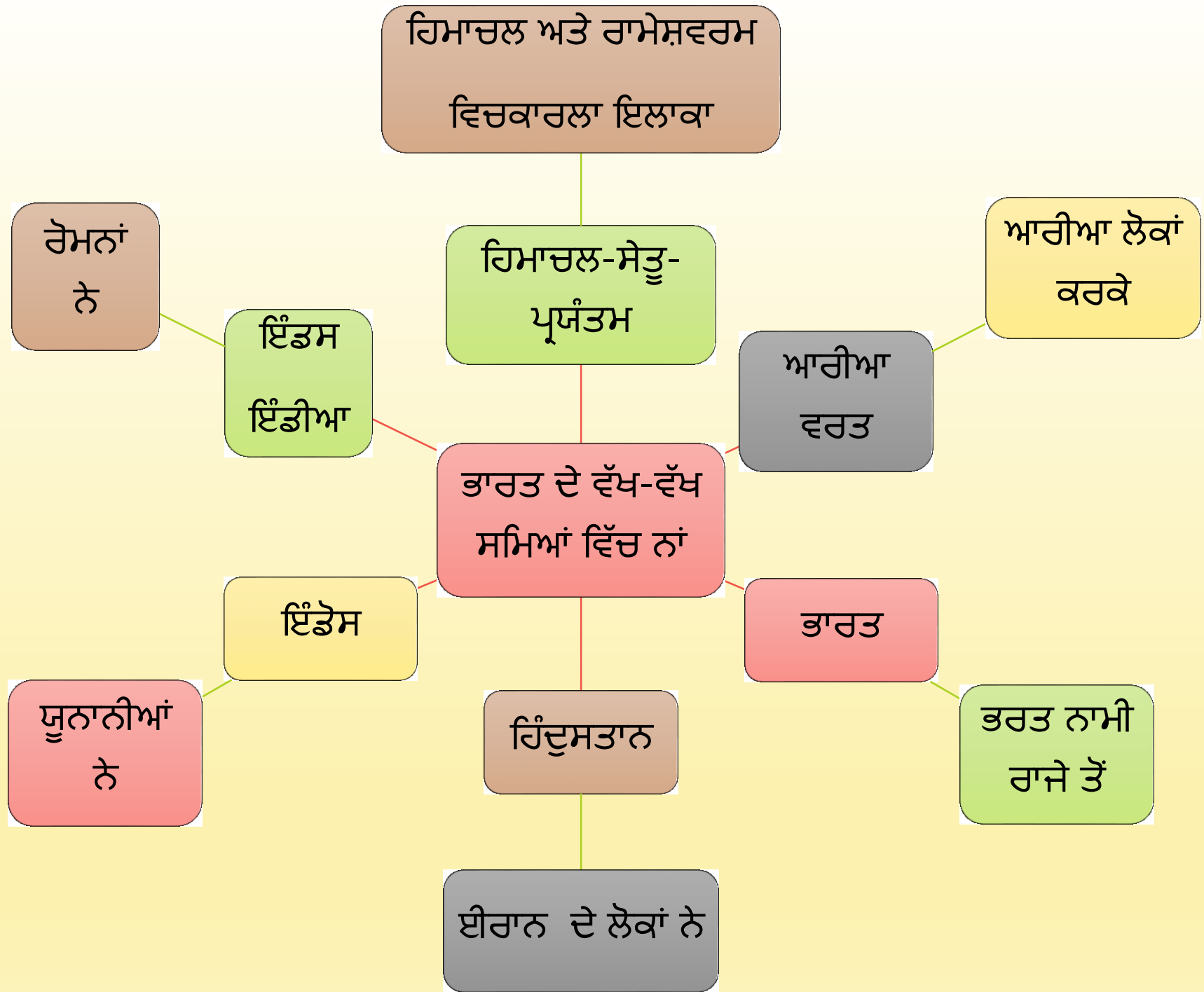
5. ਹਿੰਦ
ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੀ
ਨੇੜਤਾ

2. ਧਰਾਤਲ

ਜਲਵਾਯੂ ਨੂੰ
ਨਿਰਧਾਰਿਤ
ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤ

4. ਮੌਸਮੀ
ਪੈਣਾਂ

3. ਵਾਯੂ ਦਾਬ
ਪ੍ਰਣਾਲੀ

ਭਾਰਤੀ ਦੀਪ ਸਮੂਹ

ਤੱਟ ਤੋਂ ਦੂਰ ਦੇ ਟਾਪੂ
(230)

ਤੱਟ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਟਾਪੂ

ਅਰਬ ਸਾਗਰ ਦੇ ਦੀਪ
ਸਮੂਹ
(25), ਲਕਸ਼ਦੀਪ

ਬੰਗਾਲੀ ਦੀ ਖਾੜੀ ਦੇ ਦੀਪ
ਸਮੂਹ (200)

ਉੱਤਰੀ ਹਿੰਸਾ-ਅਮੀਨਦੀਵੀ

ਮੱਧਵਰਤੀ ਦੀਪ-ਲਕਾਦੀਪ

ਦੱਖਣੀ ਹਿੰਸਾ-ਮਿਨੀਕੋਆਇ

ਅੰਡੇਮਾਨ ਦੀਪ ਸਮੂਹ (120)

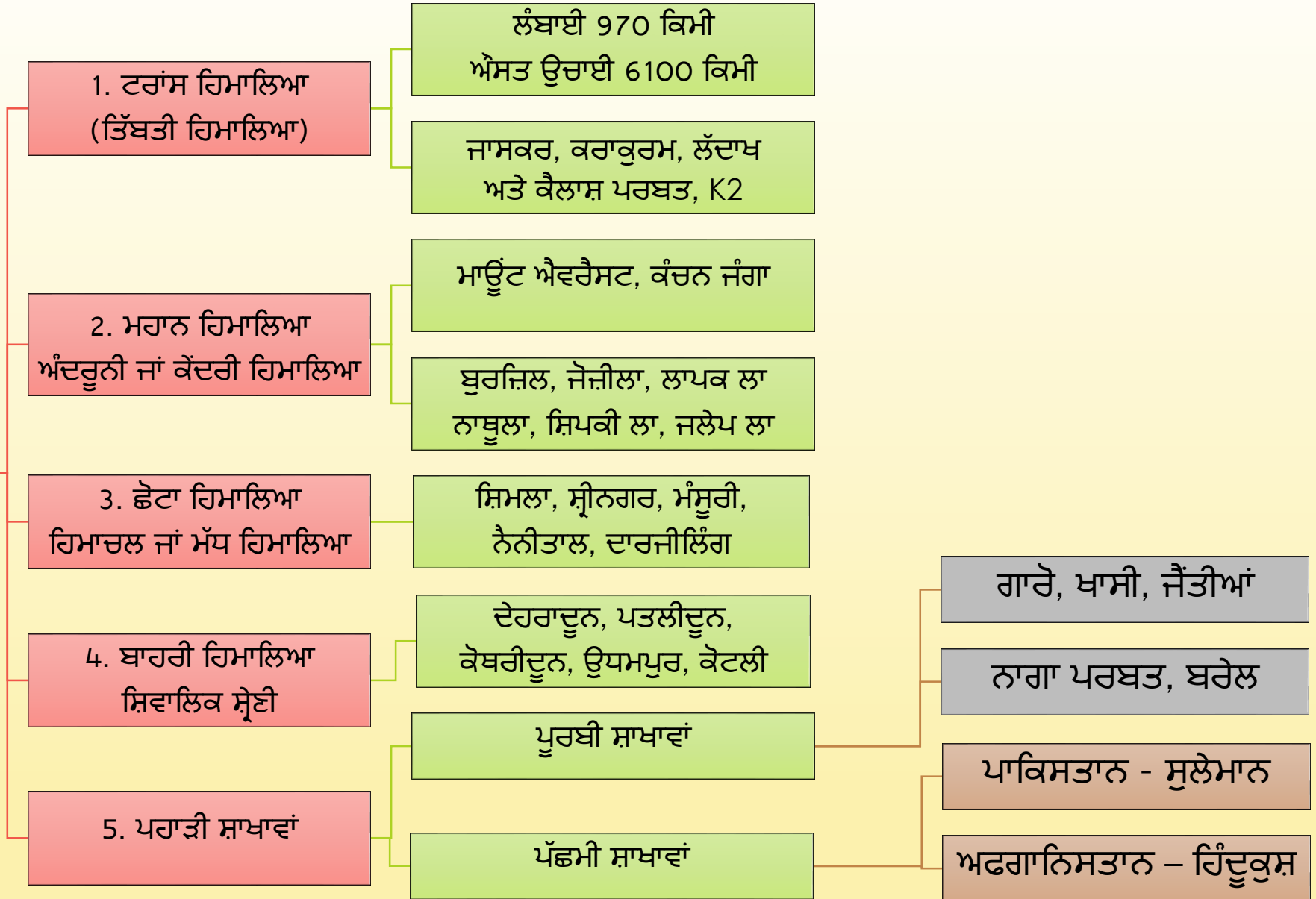
ਨਿਕੋਬਾਰ (18)

ਦੂਸਰੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਦੀਪ

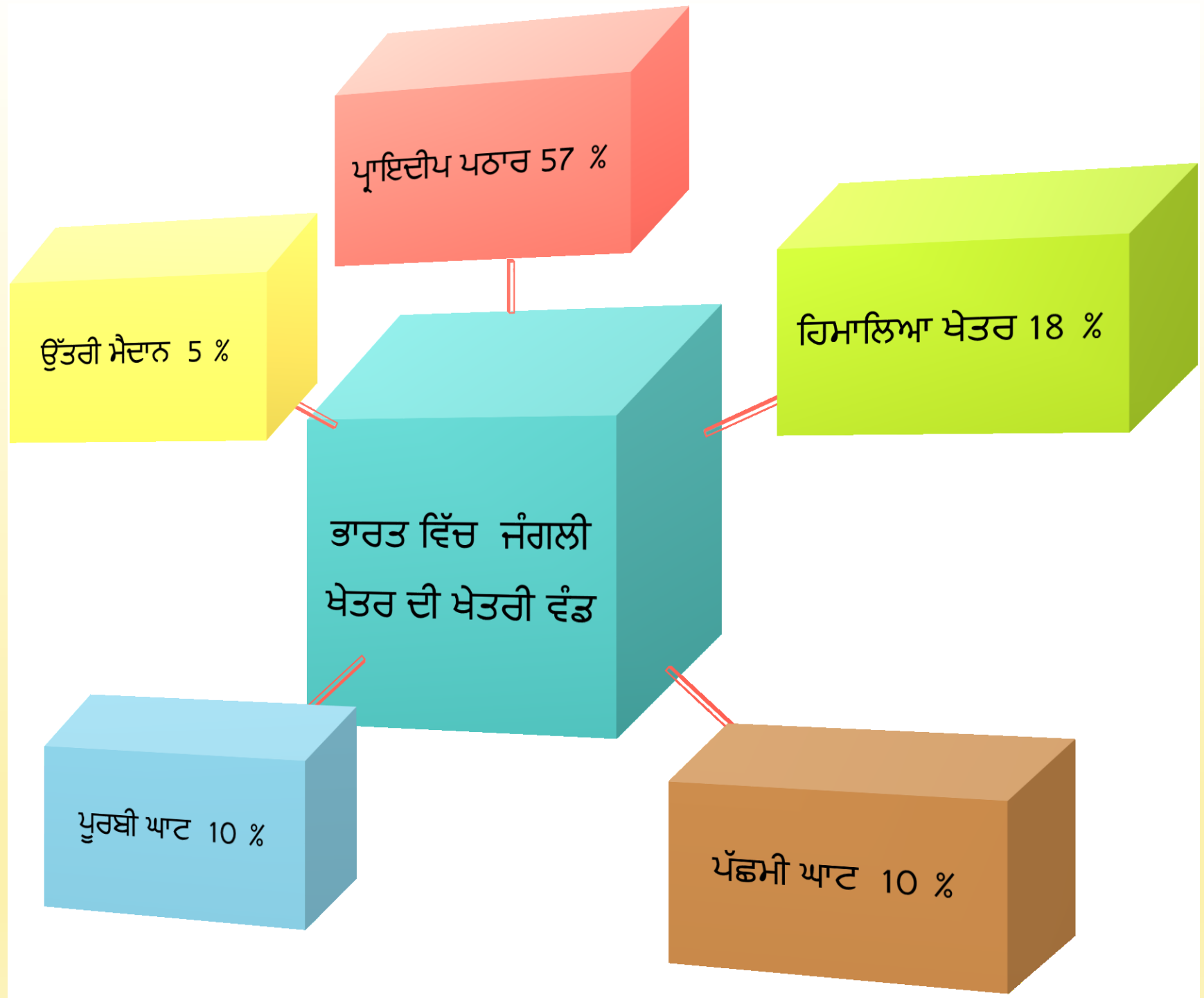
ਮੁੰਬਈ ਕੋਲ ਐਲੀਫੰਟਾ

ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਕੋਲ
ਦਿਓ ਦੀਪ

ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤੀ ਖੇਤਰ

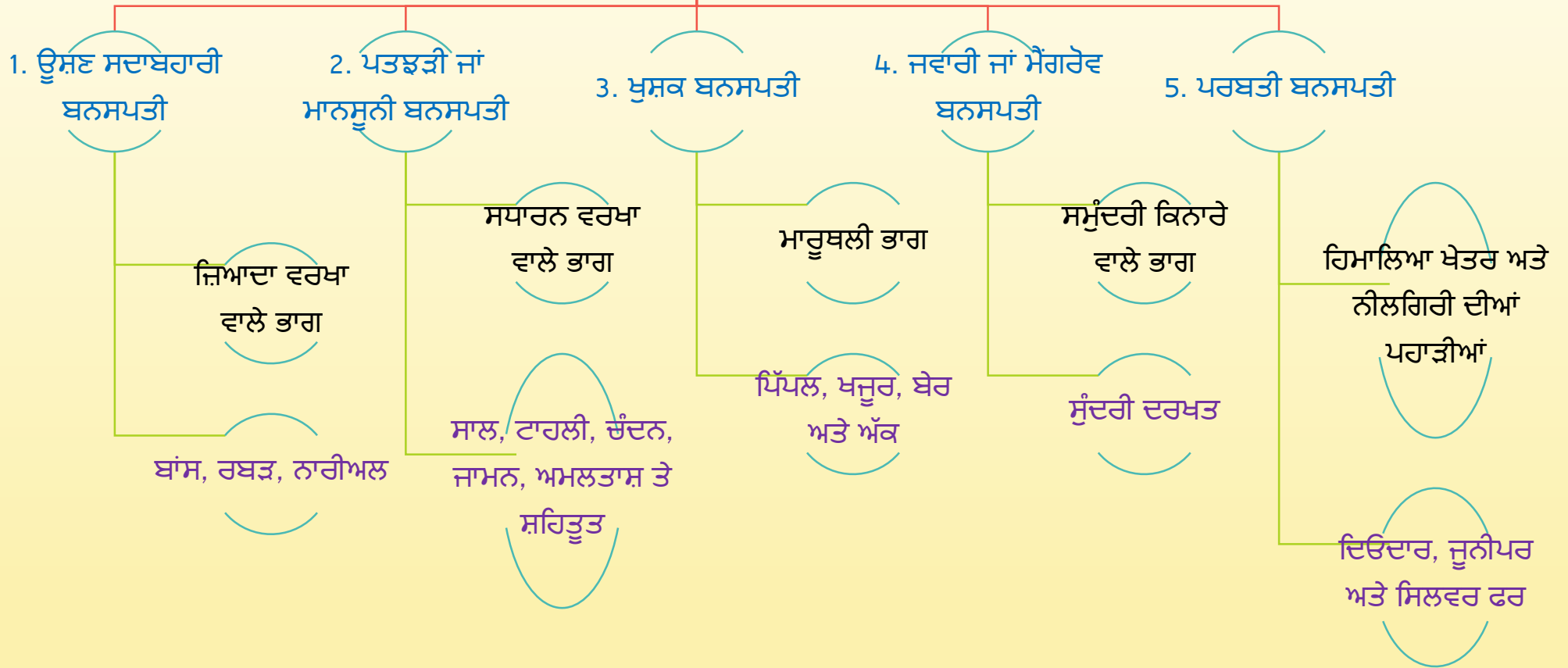

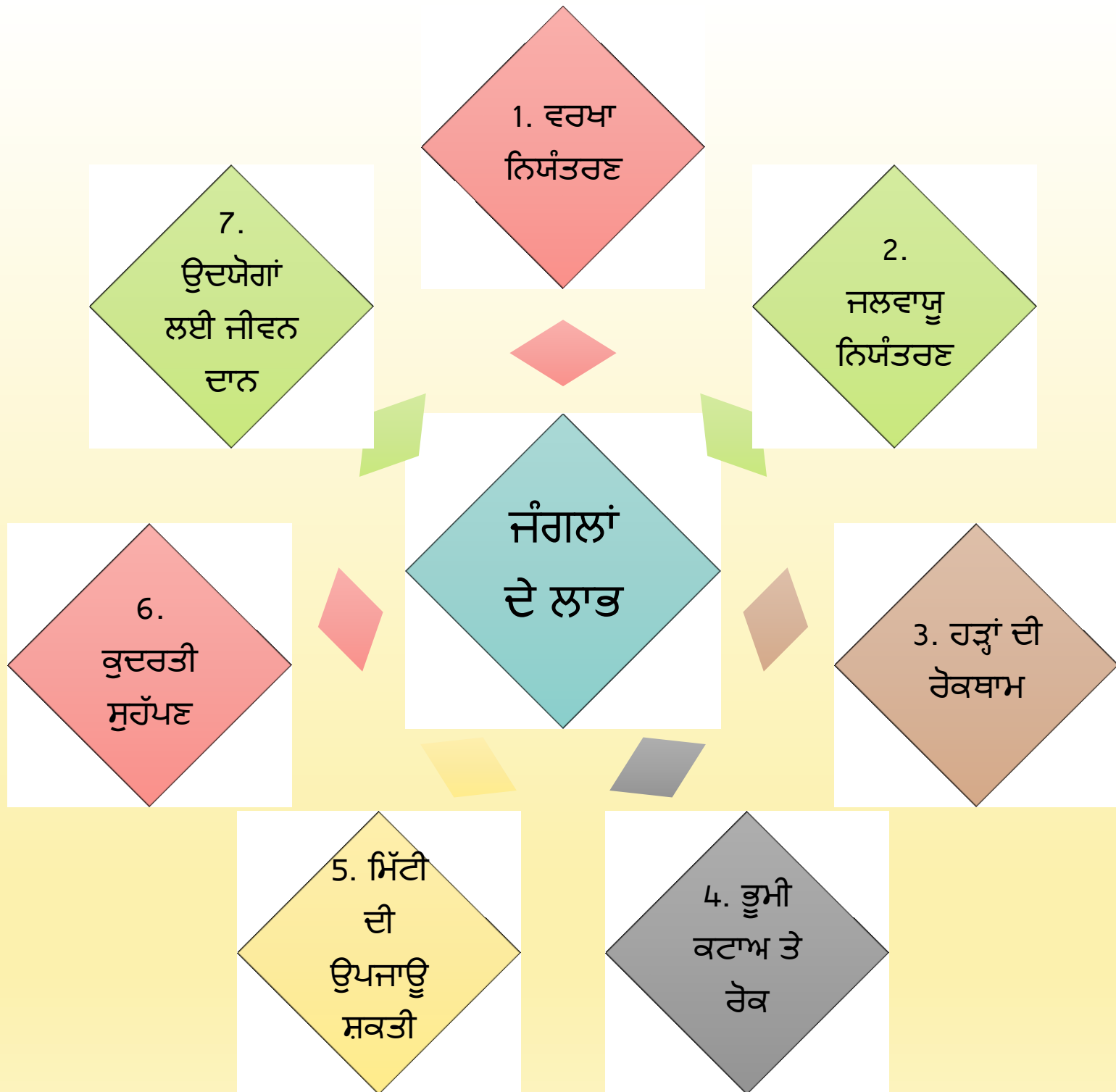

ਬਨਸਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ (ਭੂਗੋਲਿਕ ਤੱਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ)

1. ਭਾਖੜਾ-ਨੰਗਲ
ਯੋਜਨਾ (ਹਿਮਾਚਲ)

2. ਬਿਆਸ ਯੋਜਨਾ
(ਹਿਮਾਚਲ ਚ ਪੈਂਗ
ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ)

3. ਦਾਮੋਦਰ ਘਾਟੀ
ਯੋਜਨਾ (ਬੰਗਾਲ)

4. ਕੋਸ਼ੀ ਯੋਜਨਾ
(ਬਿਹਾਰ ਤੇ ਨੇਪਾਲ
ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੇ)

5. ਹੀਰਾਕੁੰਡ ਯੋਜਨਾ
(ਉਡੀਸ਼ਾ ਵਿੱਚ
ਮਹਾਂਨਦੀ)

6. ਤੁੰਗਭਦਰਾ
ਯੋਜਨਾ (ਆਂਧਰਾ
ਤੇ ਕਰਨਾਟਕਾ)

7. ਨਾਗਾਰਜੁਨ ਸਾਗਰ
ਯੋਜਨਾ (ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼
ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਨਦੀ ਤੇ)

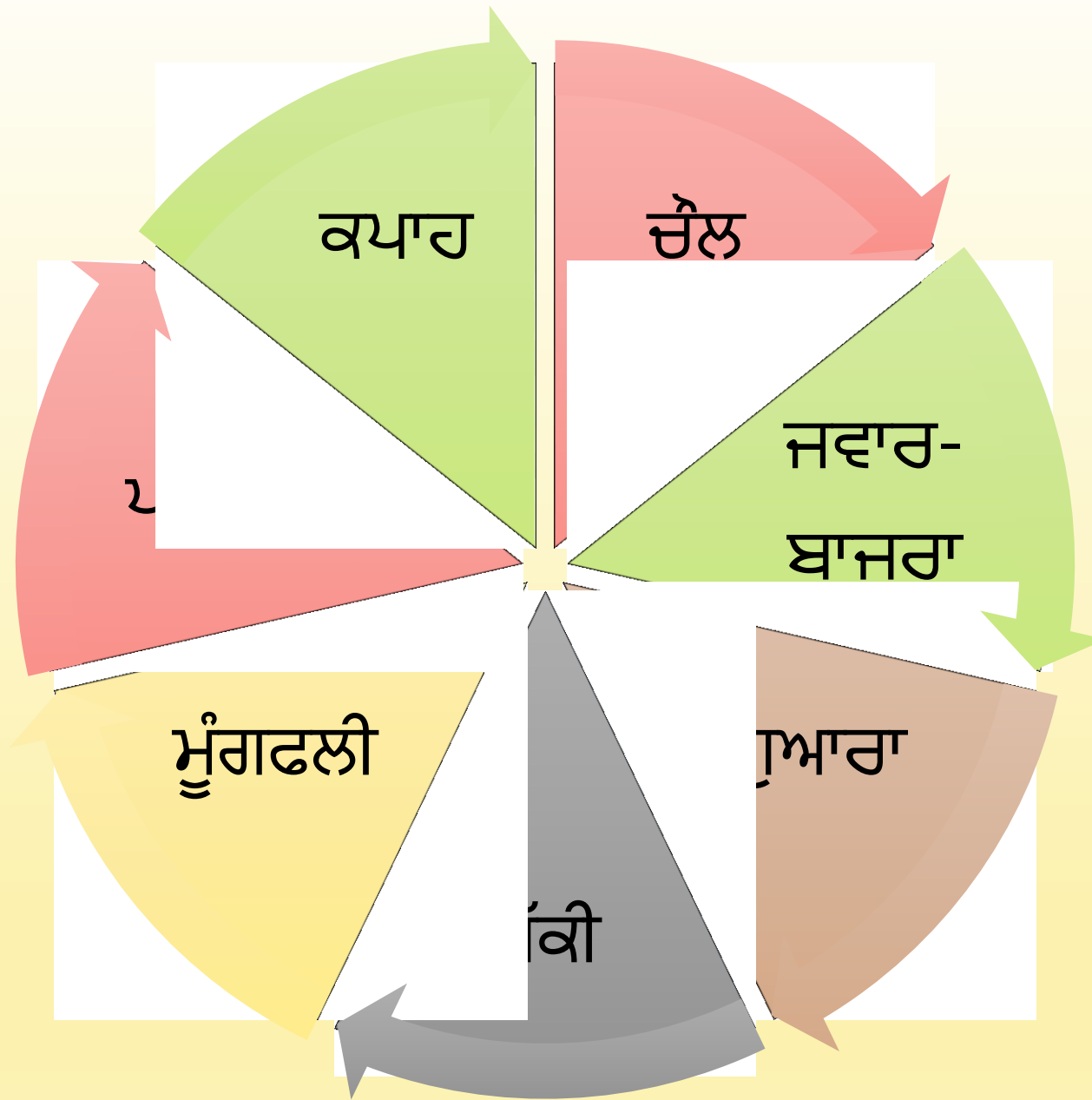
8. ਰਿੰਹਦ ਯੋਜਨਾ
(ਯੂ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਸੋਨ
ਨਦੀ ਦੀ ਸਹਾਇਕ
ਨਦੀ ਤੇ)

9. ਰਾਮ ਗੰਗਾ
ਯੋਜਨਾ (ਯੂ.ਪੀ.)

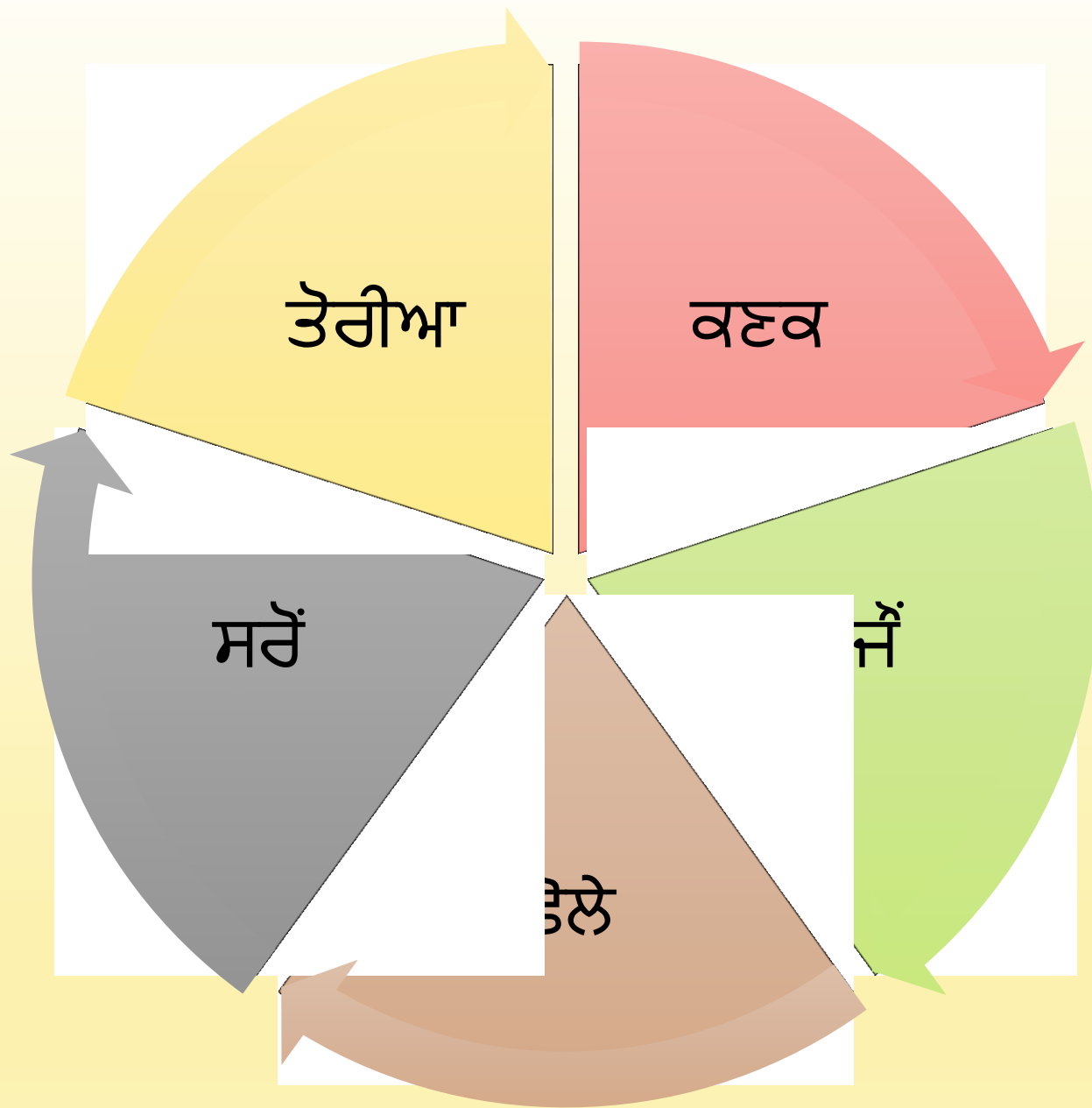
10. ਚੰਬਲ ਯੋਜਨਾ
(ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ
ਰਾਜਸਥਾਨ)

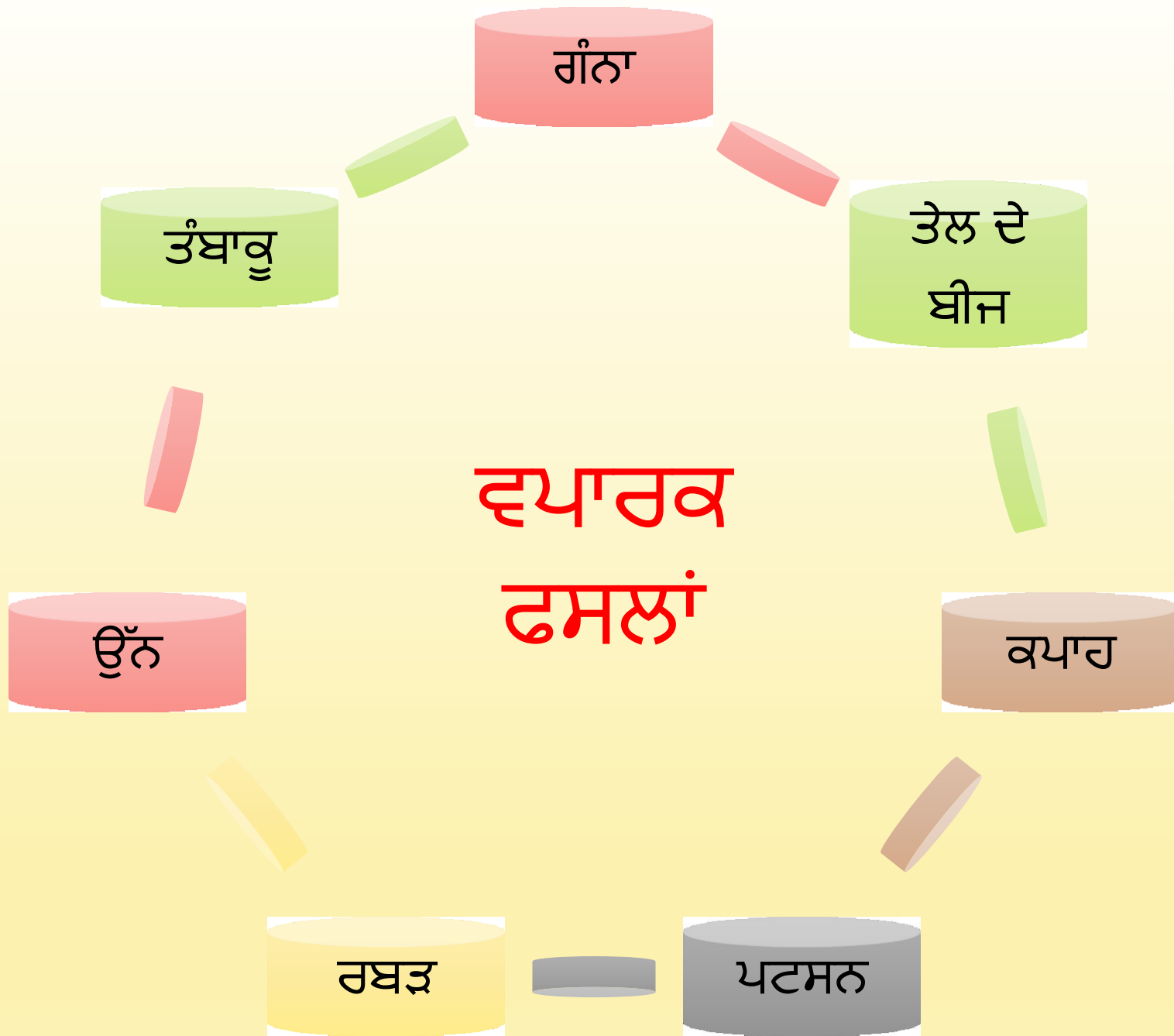
ਬਹੁਮੁੱਖੀ
ਯੋਜਨਾਵਾਂ

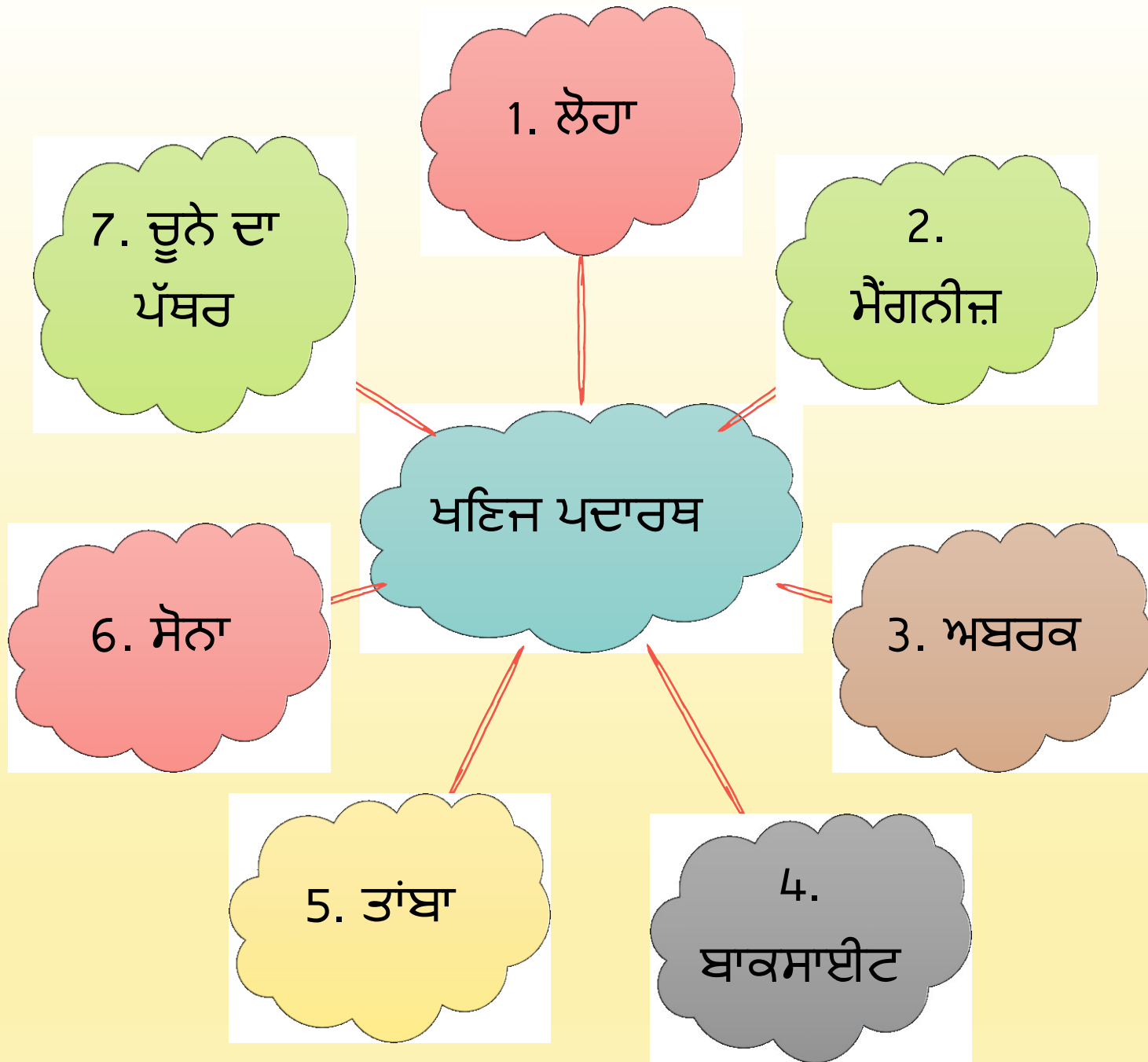
ਸਾਉਣੀ ਜਾਂ ਖਰੀਫ਼ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ

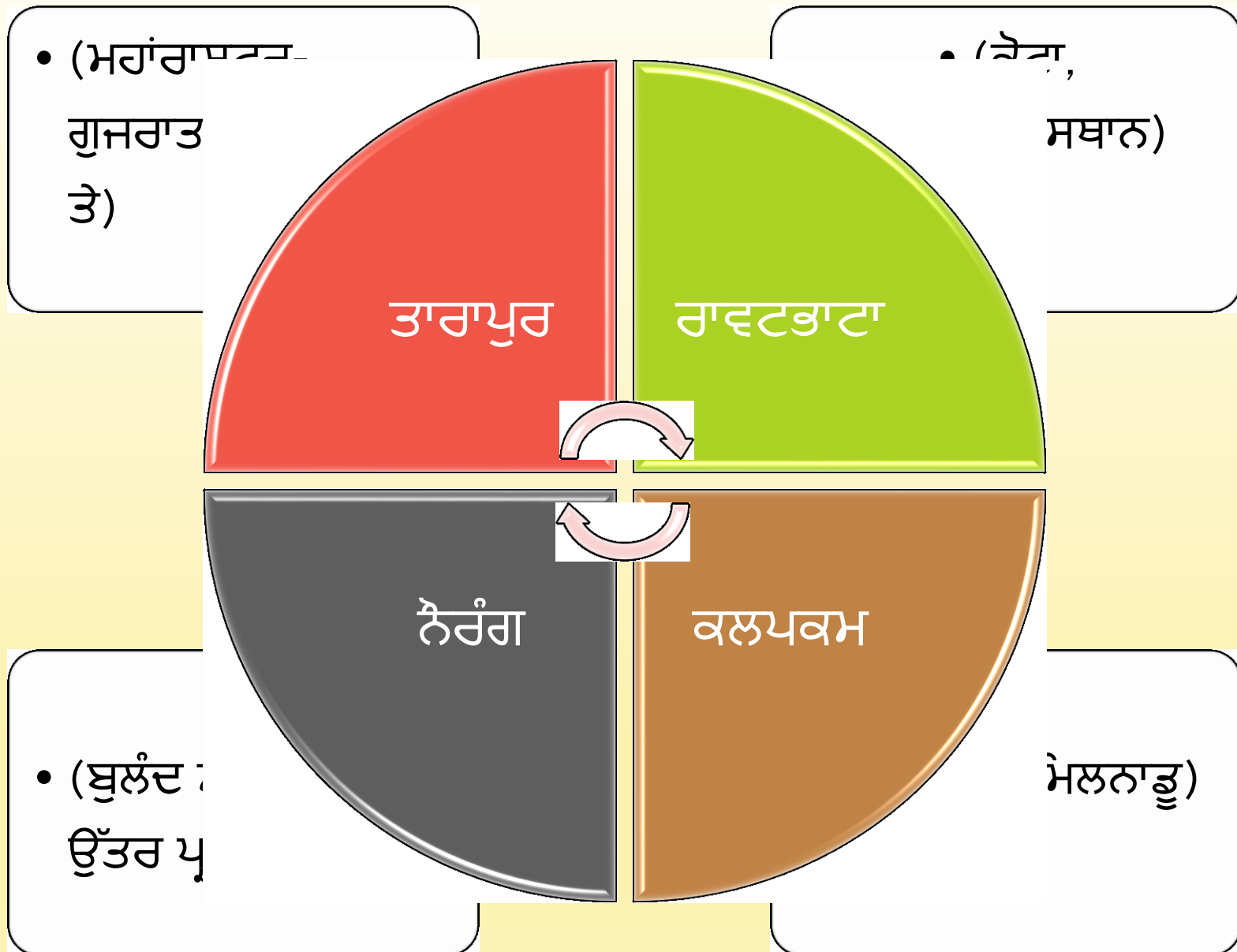
ਹਾੜੀ ਜਾਂ ਰਬੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮਾਣੂ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ

1. ਕੋਲਕਾਤਾ – ਹੁਗਲੀ ਖੇਤਰ

2. ਮੁਬੰਈ – ਪੂਨਾ ਖੇਤਰ

3. ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ – ਬੜੌਦਾ ਖੇਤਰ

4. ਛੋਟਾ ਨਾਗਪੁਰ – ਦਾਮੋਦਰ ਘਾਟੀ ਖੇਤਰ

5. ਮਦੂਰੇ – ਕੋਇੰਬਟੂਰ – ਬੰਗਲੂਰ ਖੇਤਰ

6. ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਖੇਤਰ

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗ

1

- ਕਪੜਾ ਉਦਯੋਗ (ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਗੁਜਰਾਤ)

2

- ਪਟਸਨ ਉਦਯੋਗ (ਪਹਿਲੀ ਮਿੱਲ – 1859, ਕੋਲਕਾਤਾ)

3

- ਨਾਰੀਅਲ-ਜੂਟ ਉਦਯੋਗ (ਕੇਰਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼)

4

- ਖੰਡ ਉਦਯੋਗ (ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ)

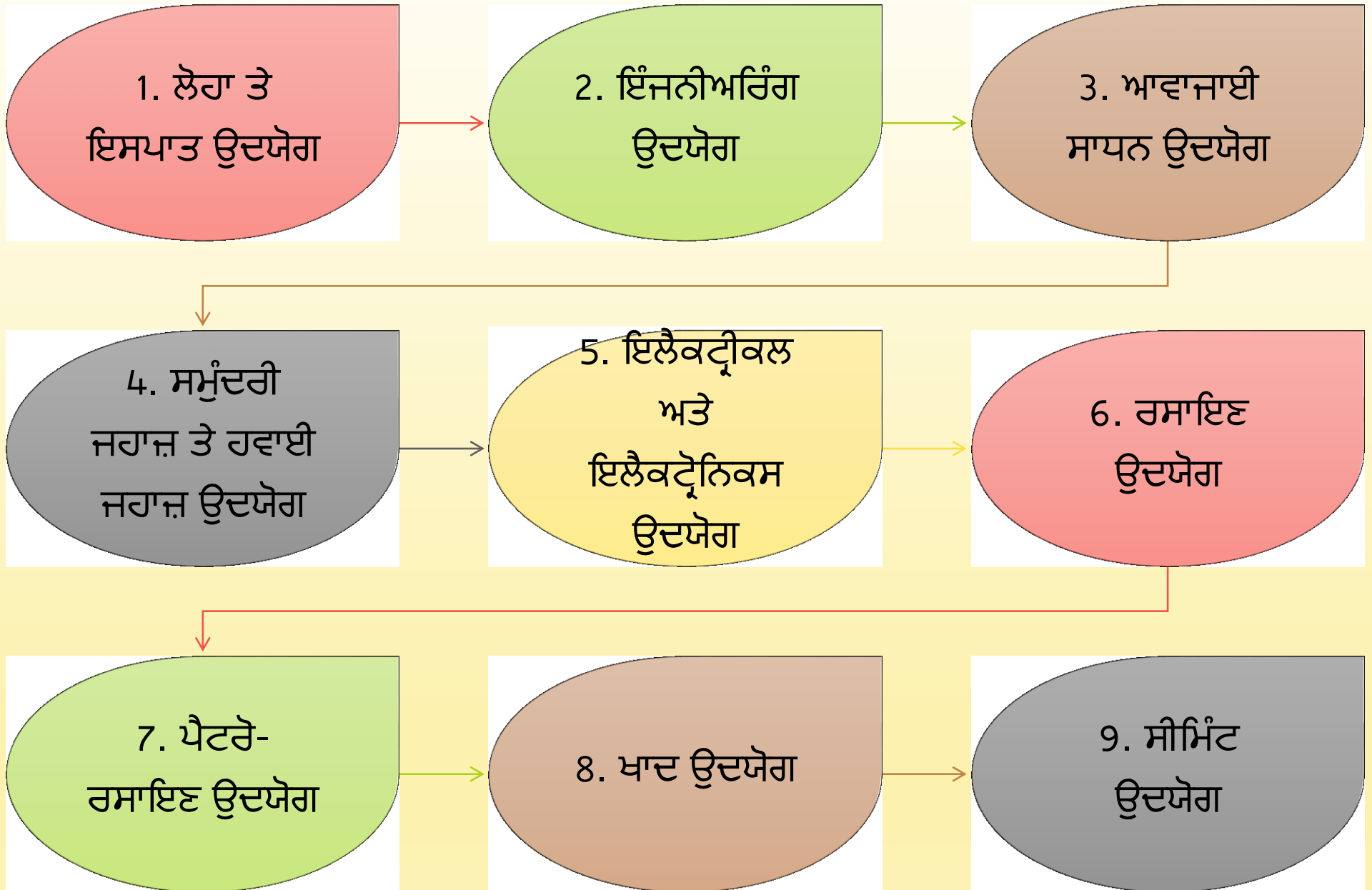
5

- ਬਨਸਪਤੀ ਤੇਲ ਉਦਯੋਗ (ਗੁਜਰਾਤ, ਪੰਜਾਬ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼)

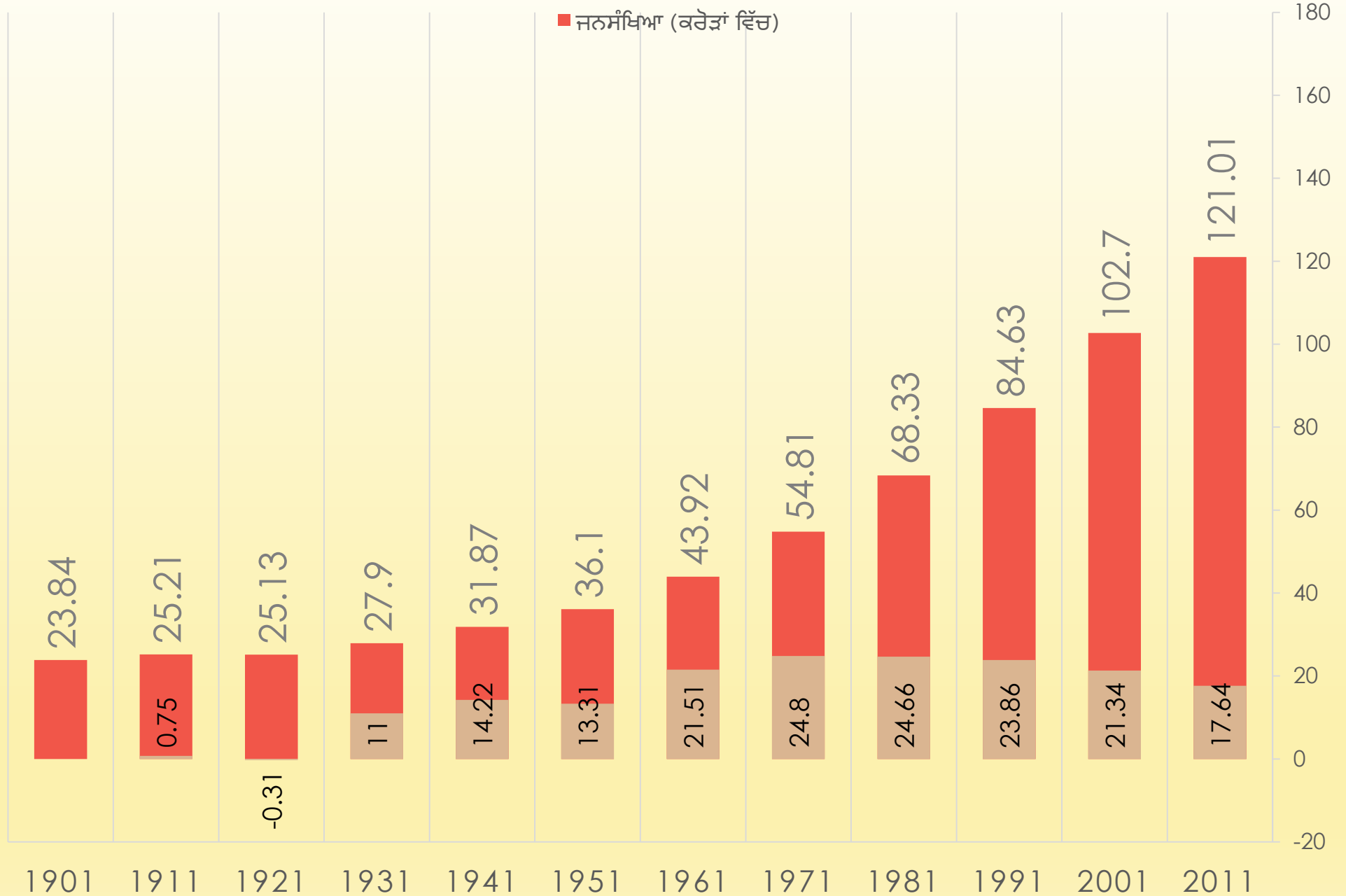
6

- ਕਾਗਜ਼ ਉਦਯੋਗ (ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਪੱ. ਬੰਗਾਲ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ)

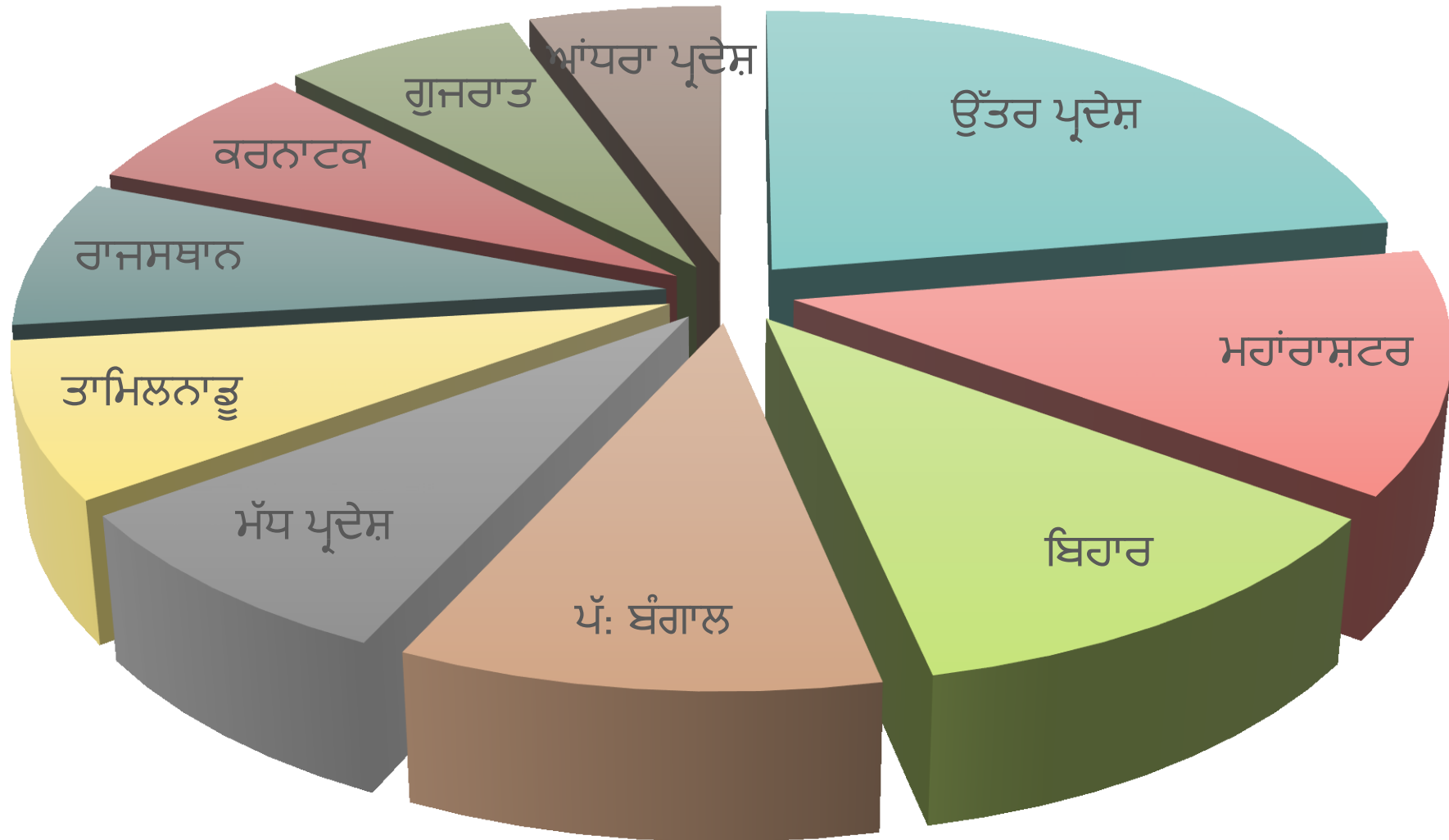
ਖਣਿਜ ਆਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗ

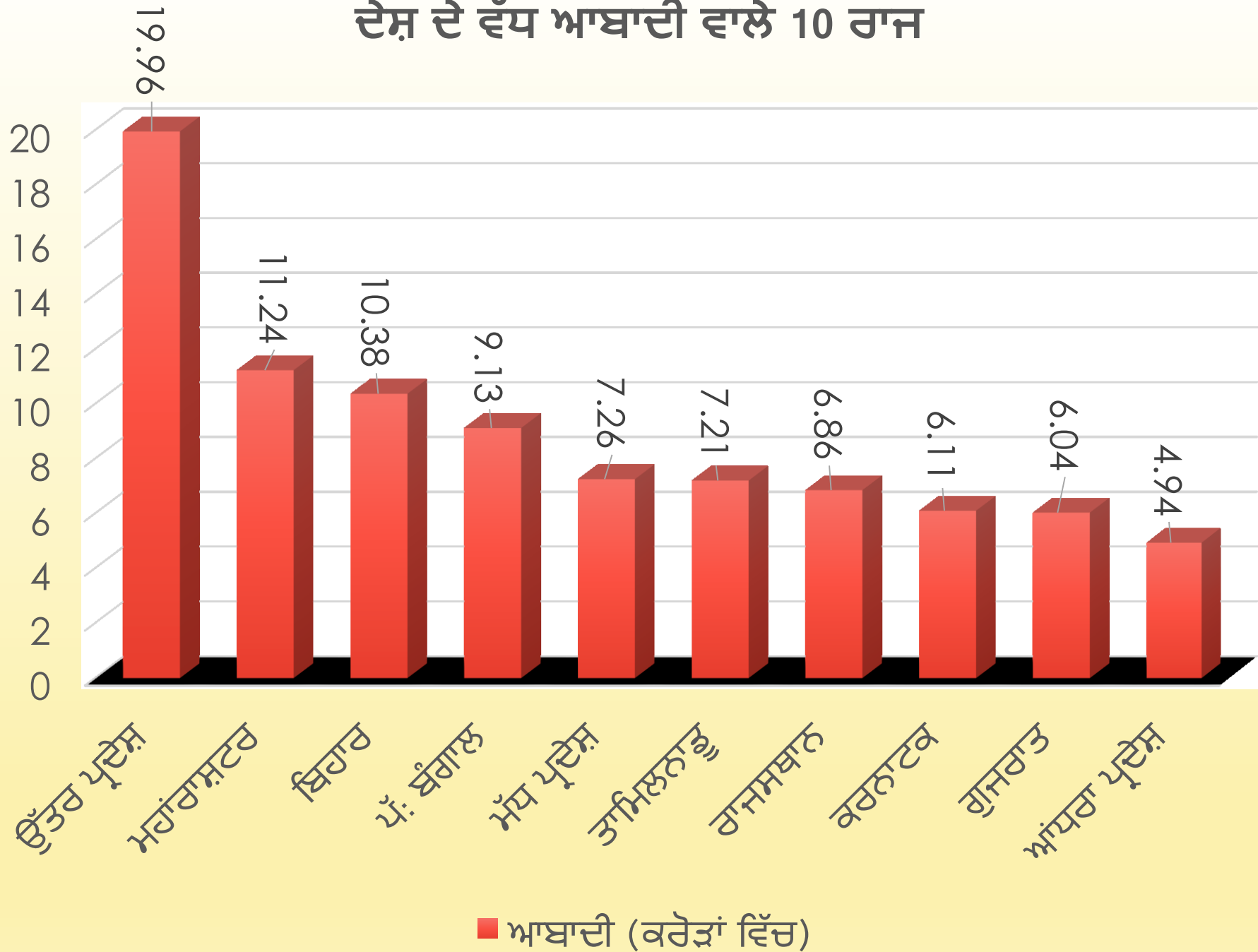
ਭਾਰਤ : ਜਨਸੰਖਿਆ, 1901-2011

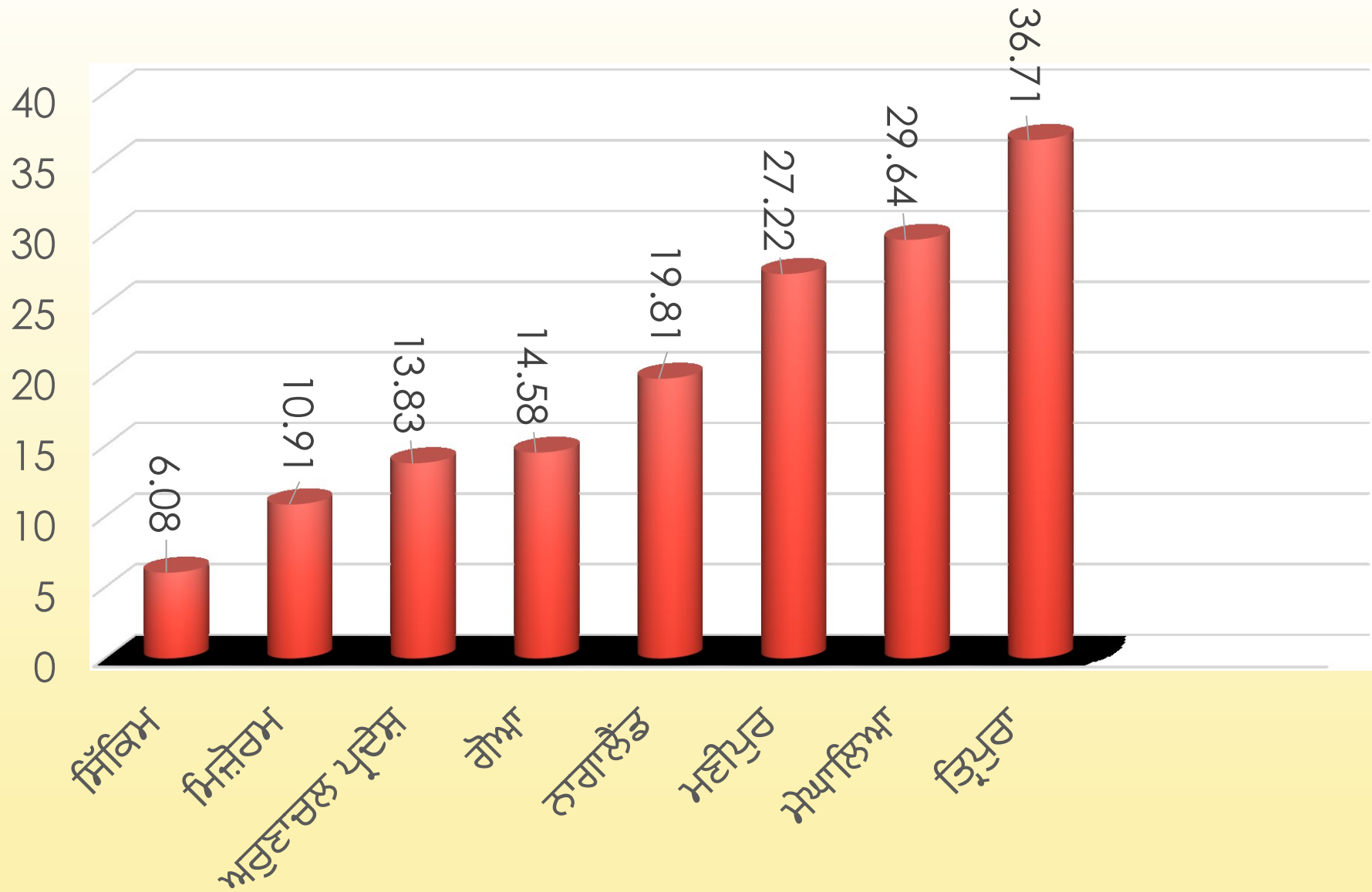
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ 10 ਰਾਜ

ਦੇਸ਼ ਦੇ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ 10 ਰਾਜ

ਦੇਸ਼ ਦੇ 50 ਲੱਖ ਤੋਂ ਘੱਟ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਰਾਜ

■ ਆਬਾਦੀ (ਲੱਖਾਂ ਵਿੱਚ)

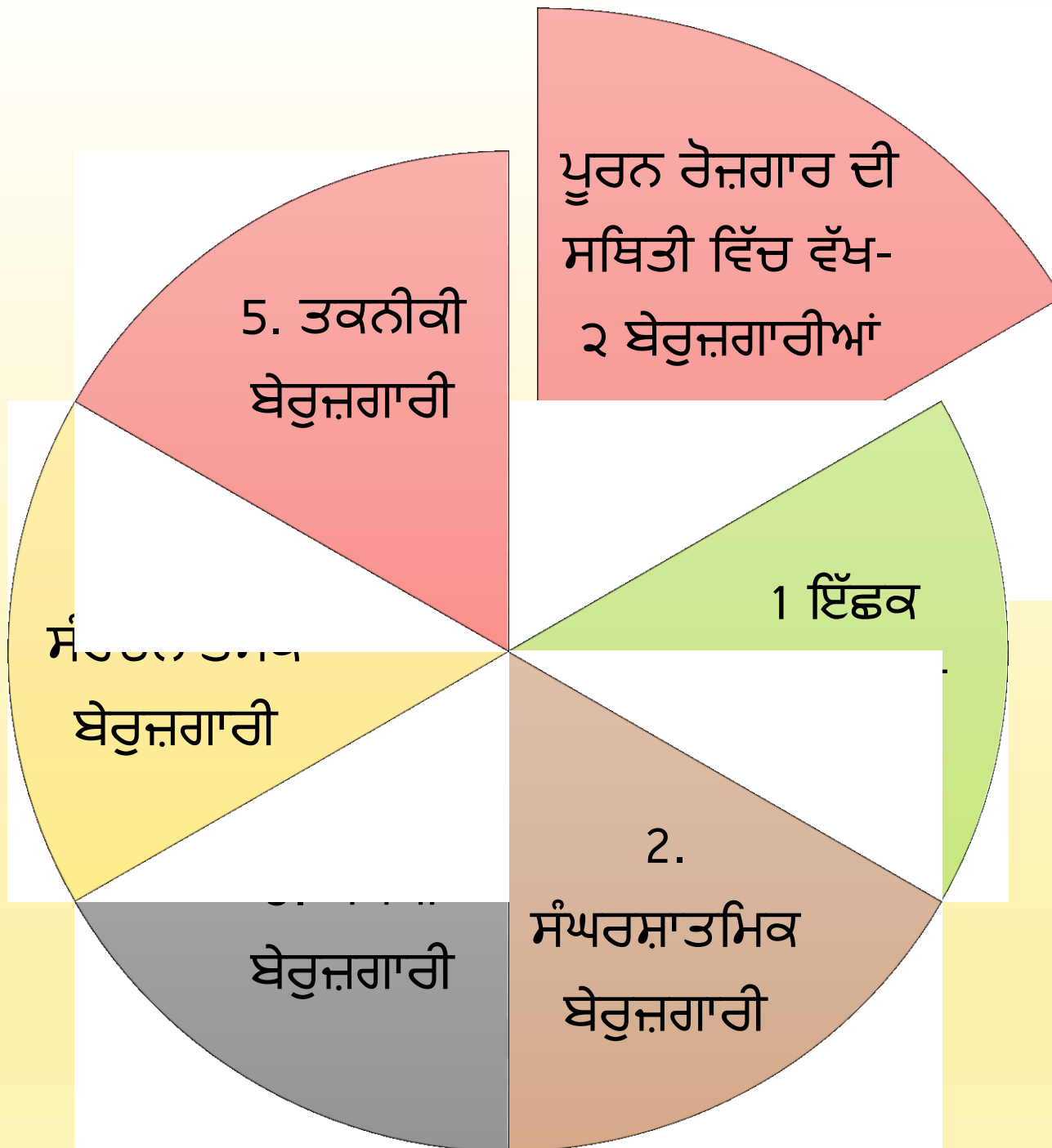
ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਰ -

1. ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼

2. ਸਵੈ-ਚਾਲਿਤ ਨਿਵੇਸ਼

3. ਕੁੱਲ ਨਿਵੇਸ਼

4. ਸੁੱਧ ਨਿਵੇਸ਼

ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

1. ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ

2. ਬੱਚਤ ਦਾ ਬਜਟ

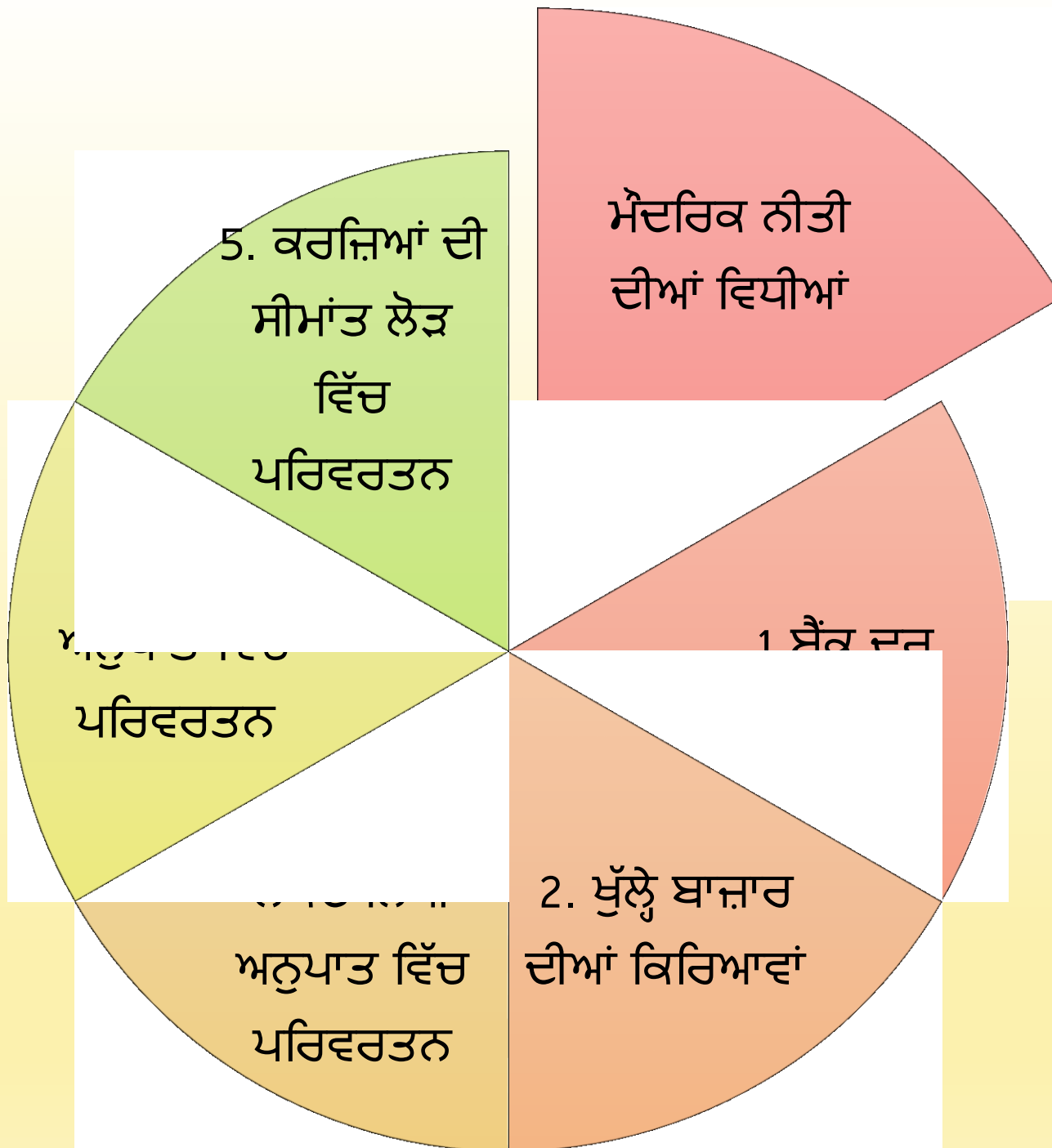
3. ਘਾਟੇ ਦਾ ਬਜਟ

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ

1. ਵਿਦੇਸ਼ੀ
ਪੂੰਜੀ

2. ਵਿਦੇਸ਼ੀ
ਕਰਜ਼ੇ

3. ਵਿਦੇਸ਼ੀ
ਅਨੁਦਾਨ

ਆਰਥਿਕ ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ

1. ਯਾਤਾਯਾਤ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ

2. ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ

3. ਸਿੰਚਾਈ

4. ਬੈਂਕਿੰਗ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ

ਲਘੂ ਅਤੇ ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵ

1. ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

2. ਧਨ ਦੀ ਸਮਾਨ ਵੰਡ

3. ਵਿਕੇਂਦਰੀਕਰਣ

4. ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

8. ਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ

7. ਖੇਤੀ ਤੇ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਘੱਟ ਦਬਾਅ

6. ਸਥਾਨਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ

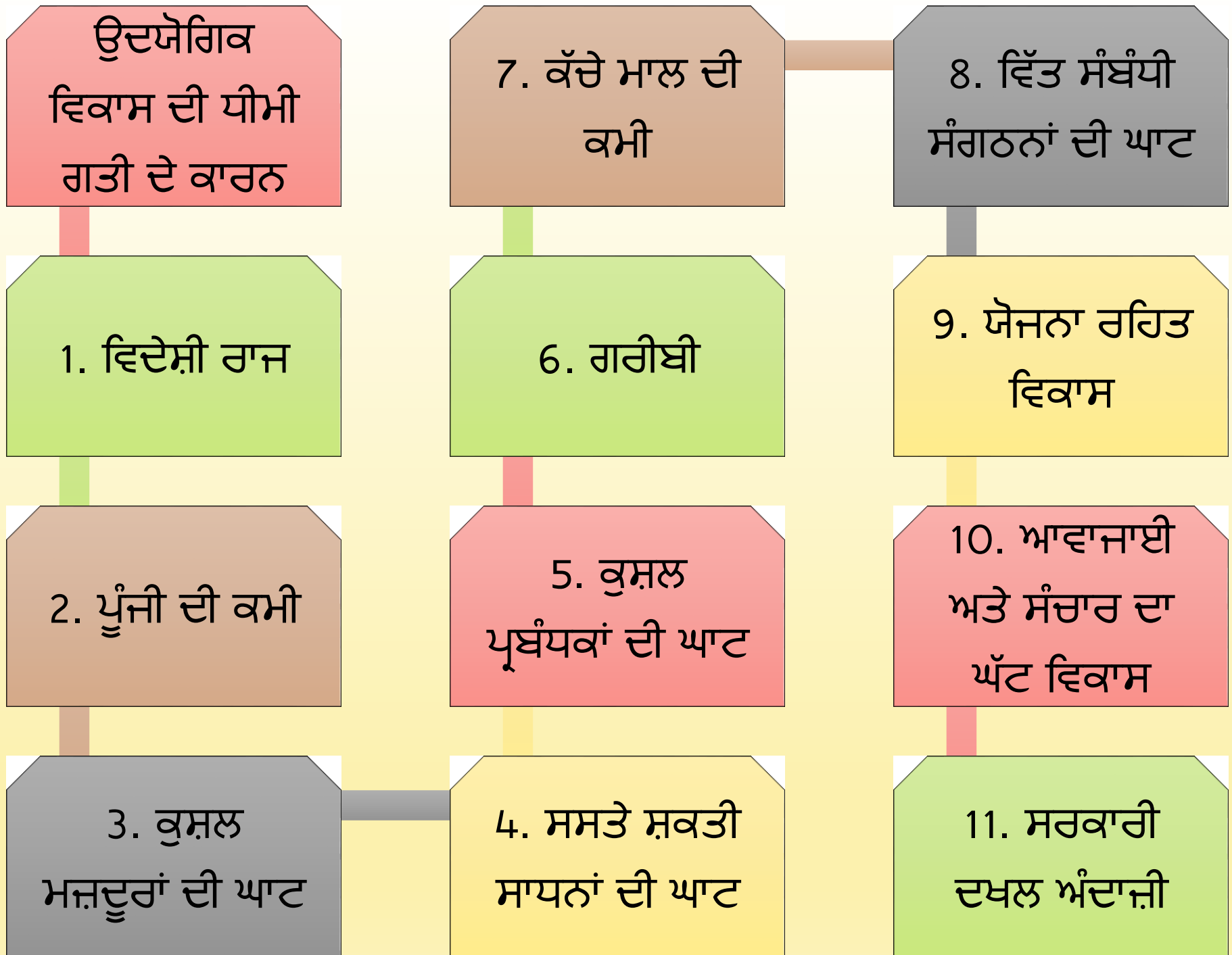
5. ਨਿਰਯਾਤ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ

9. ਕਲਾਤਮਕ ਵਸਤੂਆਂ

10. ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਰੁਚੀ

11. ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਪੂਰਕ

12. ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਯਾਤ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ

1. ਪਟਸਨ ਦਾ ਸਮਾਨ

2. ਚਾਹ ਅਤੇ ਕਾਫੀ

3. ਸੂਤੀ ਕਪੜੇ ਅਤੇ ਸੀਤੇ ਸਿਲਾਏ ਕਪੜੇ

4. ਕੱਚੀਆਂ ਧਾਤਾਂ

8. ਤੰਬਾਕੂ

7. ਖਲ੍ਹ

6. ਚਮੜਾ ਅਤੇ ਚਮੜੇ ਦਾ ਸਮਾਨ

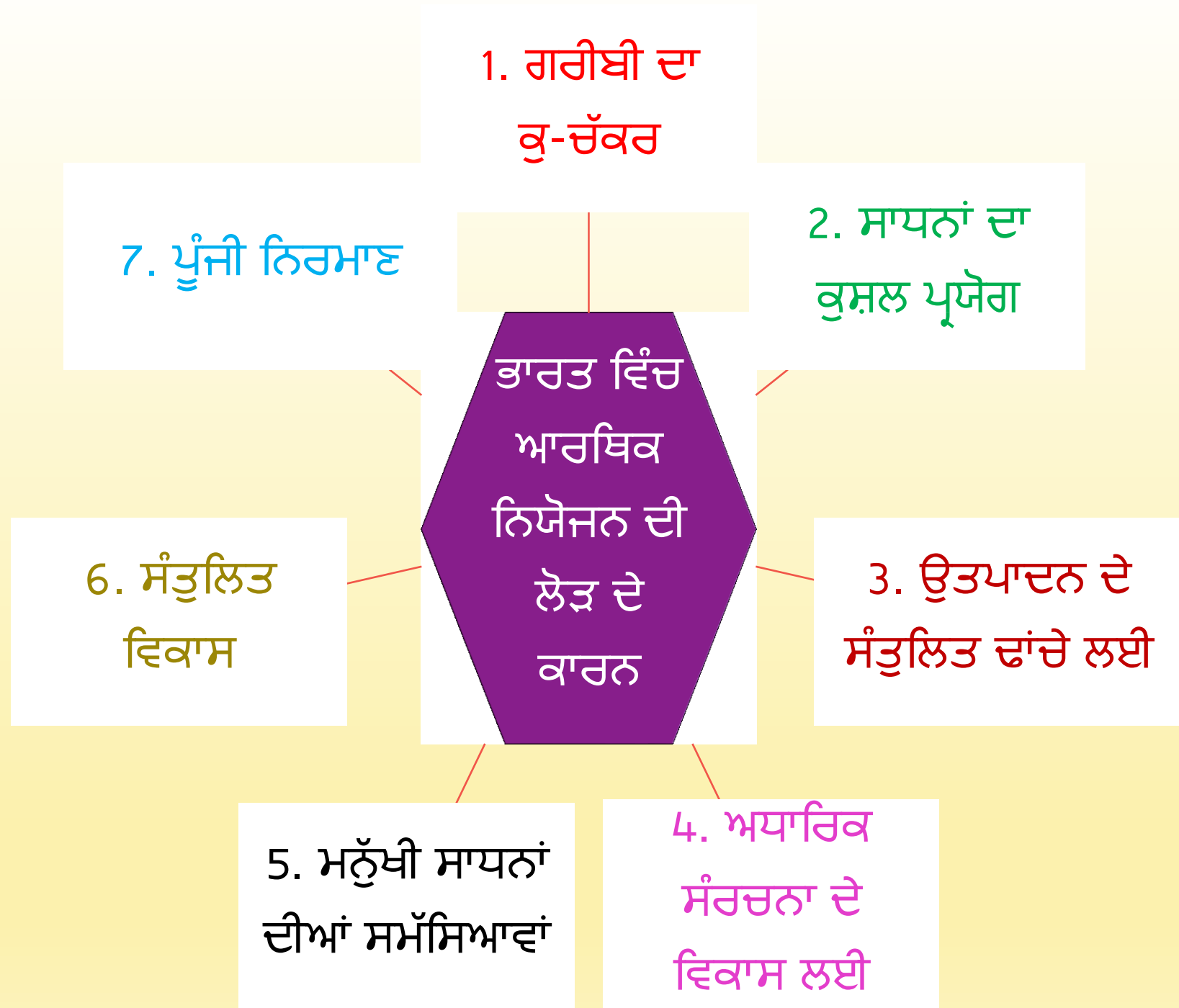
5. ਮਸਾਲੇ

9. ਹੀਰੇ ਅਤੇ ਜਵਾਹਰਾਤ

10. ਕਾਜੂ

11. ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਦਾ ਸਮਾਨ

12. ਹੱਥਕਲਾ

10. ਵਿਦੇਸ਼ੀ
ਮੁਦਰਾ ਸੰਕਟ

1. ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ
ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ
ਵਾਧਾ

2. ਕੀਮਤਾਂ
ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

9. ਬੱਚਤ ਅਤੇ
ਨਿਵੇਸ਼ ਦੇ ਵਾਧੇ
ਦਾ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ

3. ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ
ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ

8. ਵਧੇਰੇ ਲਾਲਸਾ
ਵਾਲੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ

ਭਾਰਤੀ
ਯੋਜਨਾਵਾਂ
ਦੀਆਂ
ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ

4. ਉਤਪਾਦਿਤ
ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ
ਵਿਕਾਸ

7. ਮਜ਼ਬੂਤ
ਅਧਾਰ ਦੀ ਕਮੀ

6. ਅਯੋਗ
ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ

5. ਆਮਦਨ ਅਤੇ
ਧਨ ਦੀ ਅਸਮਾਨ
ਵੰਡ

1. ਲੰਬਾ ਅਤੇ
ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਸੰਵਿਧਾਨ

2. ਲਚਕੀਲਾ ਤੇ
ਕਠੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨ

3. ਸੰਘਾਤਮਕ
ਸਰਕਾਰ

4. ਸੁਤੰਤਰ ਤੇ
ਨਿਰਪੱਖ
ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ

5. ਸੰਸਦੀ ਸਰਕਾਰ

6. ਬਾਲਗ ਮੱਤ ਅਧਿਕਾਰ
ਅਤੇ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਜਨਤਾ ਪਾਸ

7. ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ
ਰਾਜ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ
ਸਿਧਾਂਤ

8. ਮੌਲਿਕ ਕਰਤੱਵ

9. ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀਆਂ
ਸੰਕਟਕਾਲੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

10. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ
ਵਚਿੱਤਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਭਾਰਤੀ
ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ
ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ

ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ

ਅਵਸਰ ਦੀ ਸਮਾਨਤਾ

ਛੂਤ ਛਾਤ ਦੀ ਮਨਾਹੀ

ਉਪਾਧੀਆਂ ਜਾਂ ਖਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਮਾਨਤਾ

ਵਿਤਕਰੇ ਦੀ ਮਨਾਹੀ

ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ

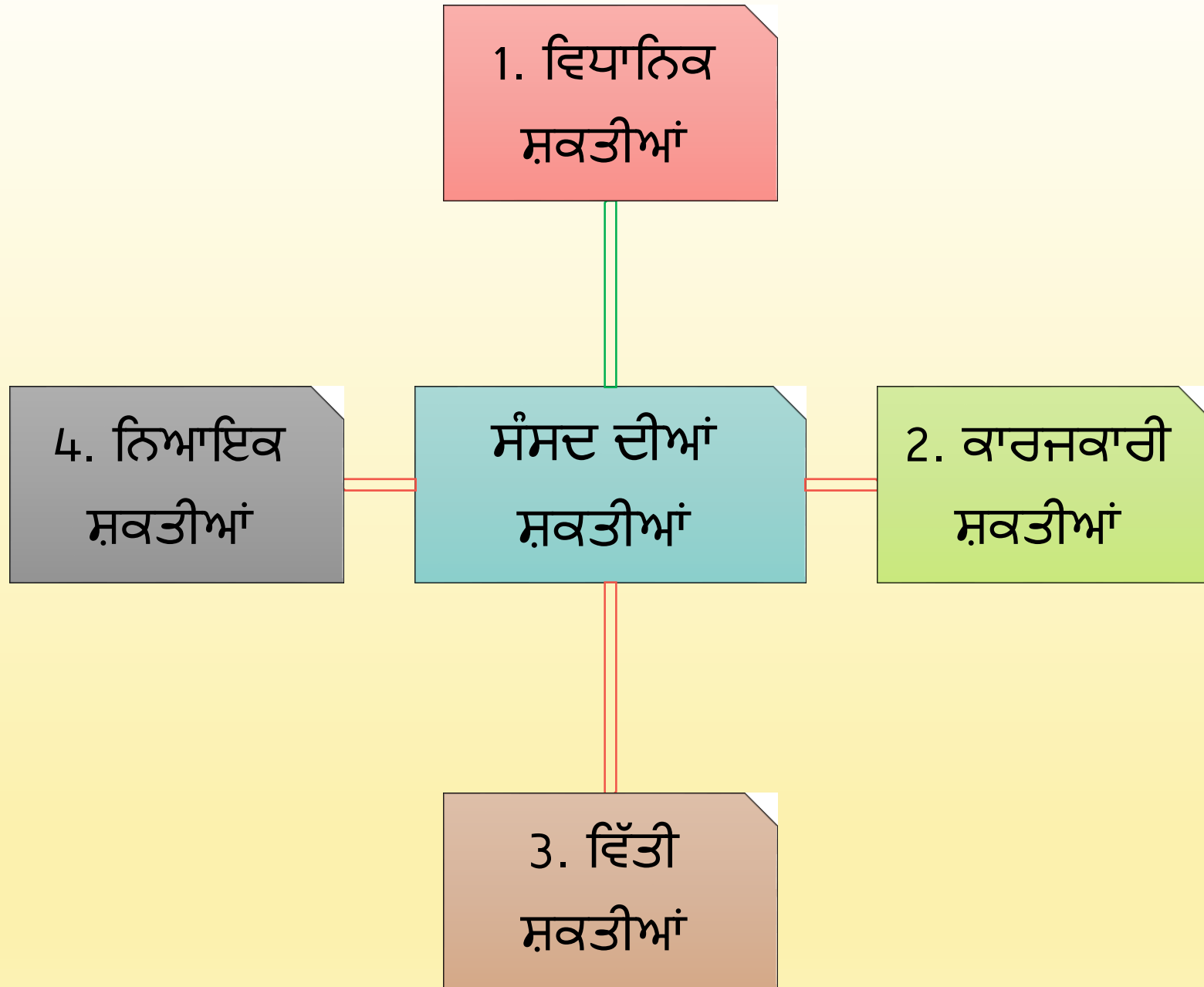
ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕਤਰ ਹੋਣ ਦੀ

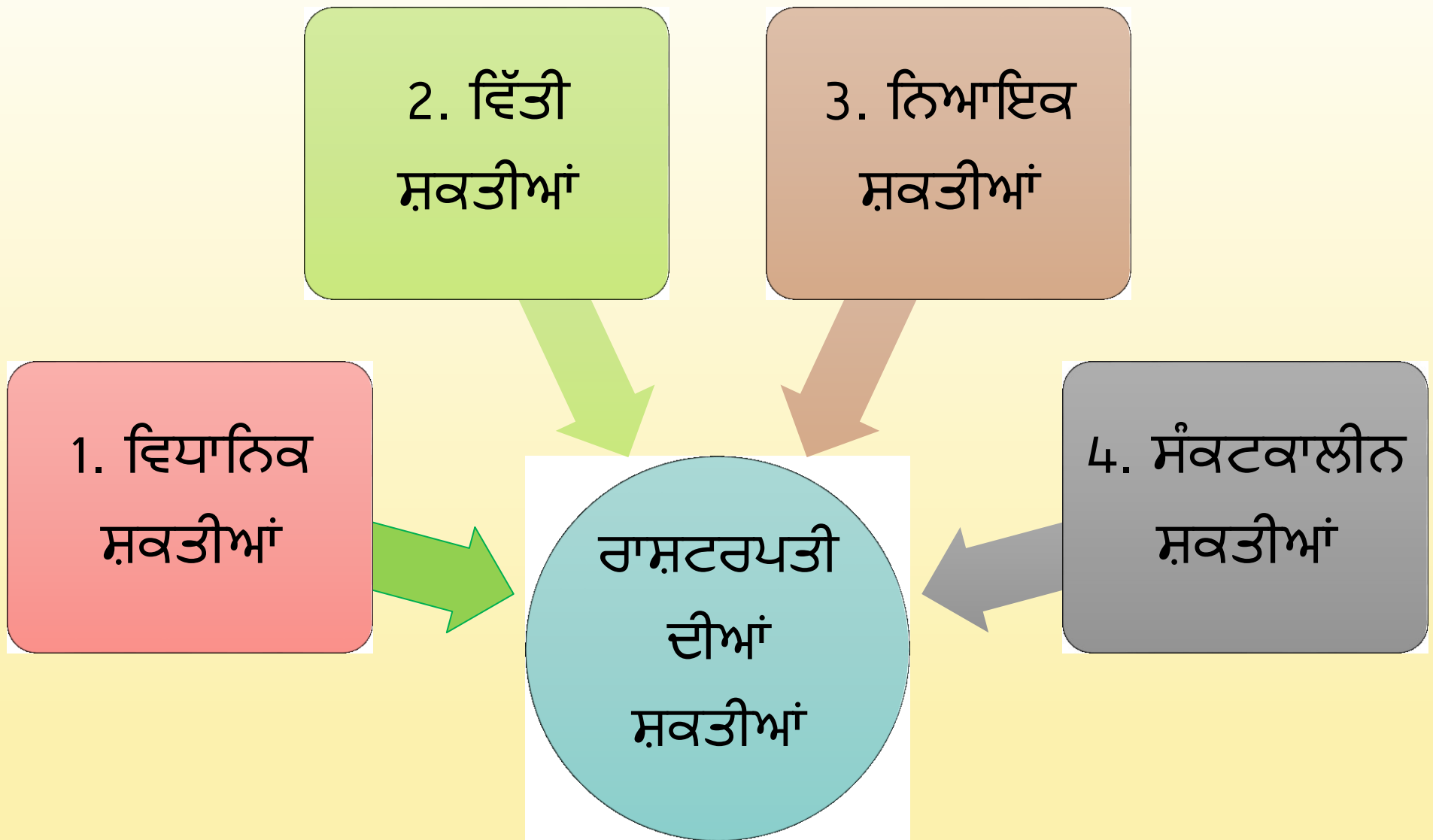
ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਸੰਘ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ

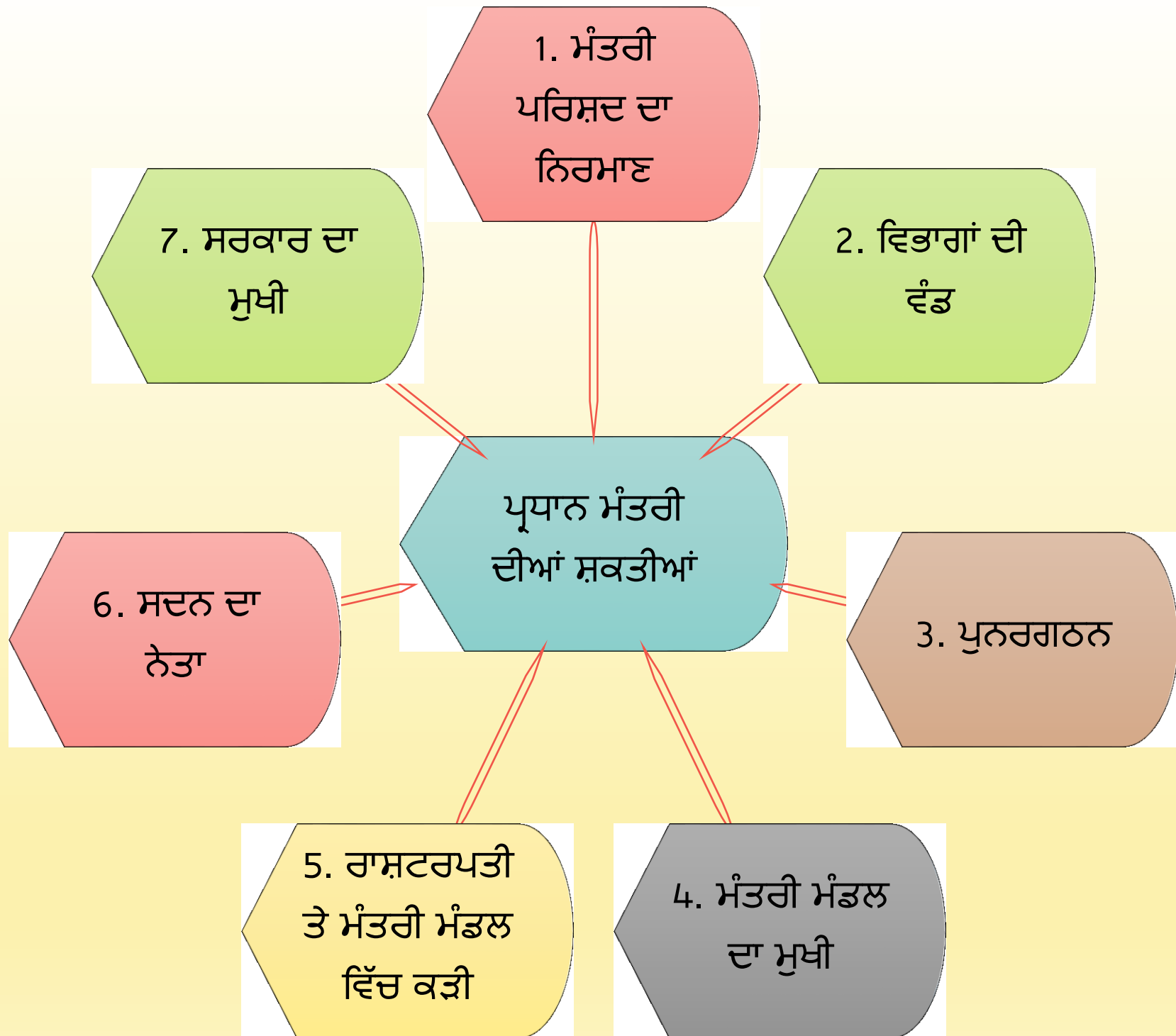
ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਫਿਰਨ-ਤੁਰਨ ਦੀ

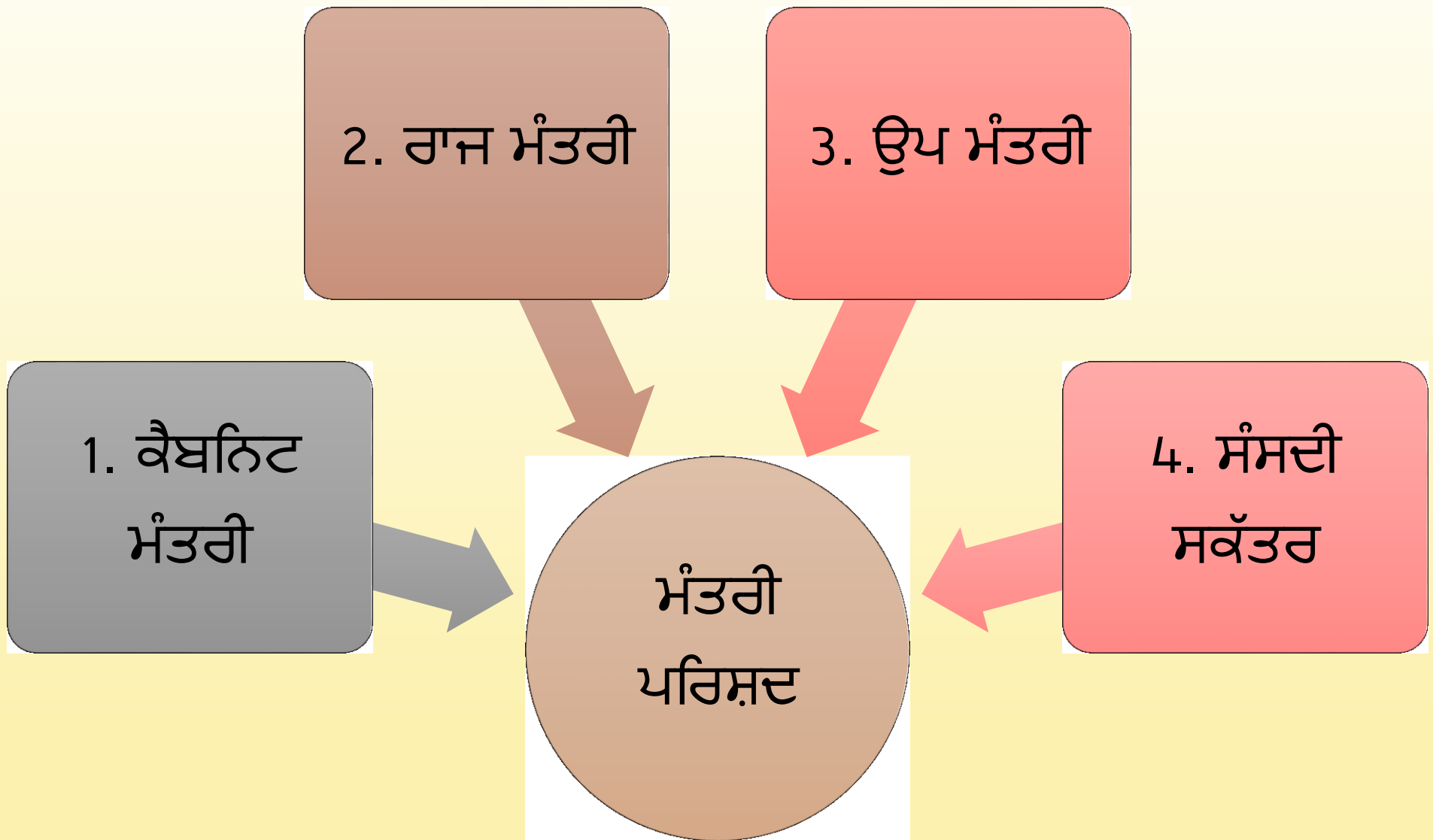
ਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਿਸੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੀ

ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਨ ਦੀ

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

1. ਮੁੱਢਲਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

2. ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ

3. ਸਲਾਹਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ

4. ਅਭਿਲੇਖ ਅਦਾਲਤ

5. ਨਿਆਂਇਕ ਪੁਨਰ ਨਿਰੀਖਣ
ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ ਝਗੜਾ

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ-ਰਾਜ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦਾ

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ-ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ
ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ

ਵਿਧਾਨ ਪਾਲਿਕਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

1. ਵਿਧਾਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
(ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਸੋਧਾਂ, ਚੋਣਾਂ ਅਤੇ ਨਿਆਂ, ਰਾਜ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸਮਵਰਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ)

2. ਵਿੱਤੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ
(ਬਜਟ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਕਰ ਲਗਾਉਣ, ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ)

3. ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ
(ਮੰਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛ ਕੇ, ਸਥਗਨ, ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉ ਅਤੇ ਨਿੰਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰਾਹੀਂ)

4. ਮਿਲੇ ਜੁਲੇ ਕੰਮ
(ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਅਤੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਚ ਭਾਗ, ਸਪੀਕਰ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਦੀ ਚੋਣ)

2. ਵਿਧਾਨਿਕ
ਸ਼ਕਤੀਆਂ

3. ਵਿੱਤੀ ਤੇ
ਨਿਆਇਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

1. ਕਾਰਜਕਾਰੀ
ਸ਼ਕਤੀਆਂ

4. ਇਛੁੱਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

ਰਾਜਪਾਲ
ਦੀਆਂ
ਸ਼ਕਤੀਆਂ

ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

1. ਮੌਲਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ

ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਉਲੰਘਣਾ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ

2. ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

ਦੀਵਾਨੀ ਅਪੀਲਾਂ, 5000 ਤੋਂ ਵੱਧ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਂ, 4 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਂ
ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ

ਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਅਪੀਲਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ
ਉਲੰਘਣਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ

3. ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ

ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੇ
ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕੰਟਰੋਲ

4. ਰਿਕਾਰਡ ਕੋਰਟ

1. ਦਾਸ ਵੰਸ਼
(1206-1290)

2. ਖਿਲਜੀ ਵੰਸ਼
(1290-1320)

5. ਲੋਧੀ ਵੰਸ਼
(1451-1526)

3. ਤੁਗਲਕ ਵੰਸ਼
(1320-1414)

4. ਸੱਯਦ ਵੰਸ਼
(1414-1451)

1. ਕੁਤੁਬ-ਉਦ-ਦੀਨ
ਐਬਕ (1206-
1210)

2. ਇਲਤੁਤਮਿਸ਼
(1211-1236)

3. ਰਜ਼ੀਆ
ਸੁਲਤਾਨ (1236-
40)

5. ਗਿਆਸ-ਉਦ-
ਦੀਨ ਬਲਬਨ
(1266-86)

4. ਨਸੀਰ-ਉਦ-
ਦੀਨ ਮਹਿਮੂਦ
(1246-66)

ਦਾਸ ਵੰਸ਼
(1206-
1290)

- 1. ਜਲਾਲ-ਉਦ-ਦੀਨ
ਖਿਲਜੀ (1290-96)
- 2. ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ
(1296-1316)

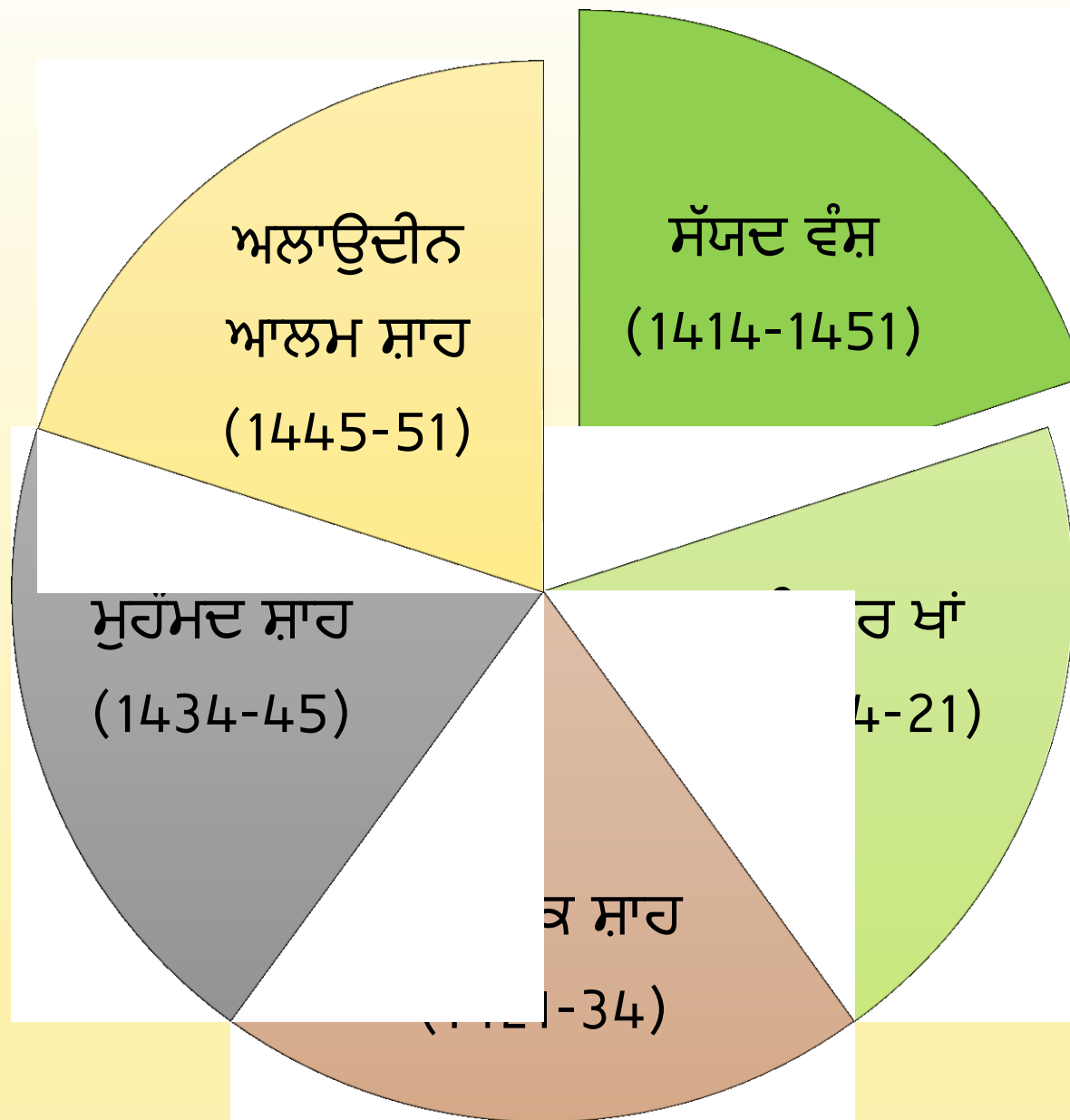
ਤੁਗਲਕ ਵੰਸ਼ (1320-1414)

ਗਿਆਸ-
ਉਦ-ਦੀਨ
ਤੁਗਲਕ
(1320-25)

ਮੁਹੰਮਦ ਬਿਨ
ਤੁਗਲਕ
(1325-51)

ਫਿਰੋਜ਼ਸ਼ਾਹ
ਤੁਗਲਕ
(1351-88)

ਹੋਰ ਤੁਗਲਕ
ਸ਼ਾਸਕ
(1388-
1414)

ਲੋਧੀ ਵੰਸ਼

- 1451-
1526

ਬਹਿਲੋਲ
ਖਾਂ ਲੋਧੀ

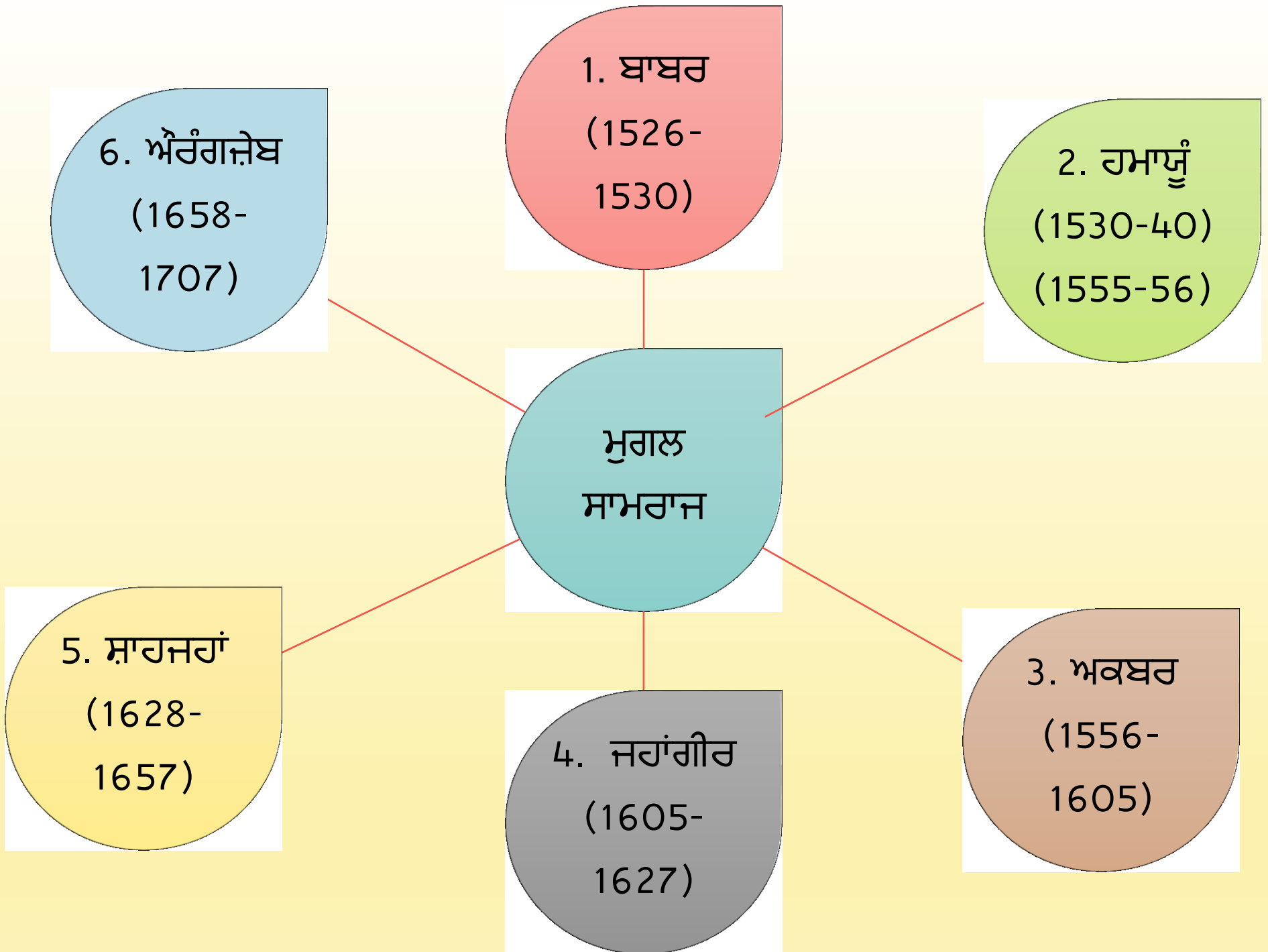
- 1451-
1489

ਸਿੰਕਦਰ
ਲੋਧੀ

- 1489-
1517

ਇਬਰਾਹੀਮ
ਲੋਧੀ

- 1517-
1526

ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸੰਤ

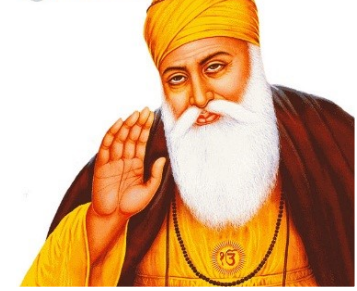
ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੁਜ

ਸੰਤ ਰਾਮਾਨੰਦ

ਸੰਤ ਕਬੀਰ

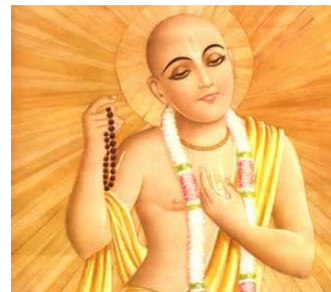
ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ

ਸੰਤ ਨਾਮਦੇਵ

ਸੰਤ ਰਵੀਦਾਸ

ਚੈਤੰਨਯ ਮਹਾਂਪ੍ਰਭੂ

ਮੀਰਾਂ ਬਾਈ

ਤੁਲਸੀਦਾਸ

ਸੂਰਦਾਸ

1. ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ-
ਸੱਯਦਪੁਰ (ਐਮਨਾਬਾਦ)
ਭਾਈ ਲਾਲੇ

2. ਤੁਲੰਬਾ-
ਸੱਜਣ ਠੱਗ

3. ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ -
ਸੂਰਜ ਗ੍ਰਹਿਣ

4. ਪਾਣੀਪਤ,
ਦਿੱਲੀ

5. ਹਰਿਦੁਆਰ,
ਖੇਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ

6. ਕੇਦਾਰਨਾਥ,
ਬਦਰੀਨਾਥ

7. ਗੋਰਖਮਤਾ- ਅਨੁਯਾਈ,
ਨਾਨਕਮਤਾ

8. ਬਨਾਰਸ- ਪੰਡਿਤ ਚਤੁਰਦਾਸ
ਗਯਾ, ਪਟਨਾ, ਹਾਜੀਪੁਰ

9. ਕਾਮਰੂਪ- ਨੂਰਸ਼ਾਹੀ
ਸਿਲਹੱਟ- ਸ਼ੇਖ ਜਲਾਲ

10. ਢਾਕਾ-ਕਟਕ-
ਜਗਨਨਾਥ ਪੁਰੀ-
ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਆਰਤੀ

11. ਗੰਟੂਰ, ਕਾਂਚੀਪੁਰਮ
- ਰਾਮੇਸ਼ਵਰਮ, ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ

12. ਉਜੈਨ, ਅਜਮੇਰ, ਮਥਰਾ,
ਹਿਸਾਰ, ਤਖਤਪੁਰਾ, ਪਾਕਪਟਨ-
ਸ਼ੇਖ ਬ੍ਰਹਮ, ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ
ਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ
ਉਦਾਸੀ (ਸਾਥੀ-
ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ)

9. ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ -
ਕਰਤਾਰਪੁਰ

1. ਜਲੰਧਰ-ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ-ਆਧੁਨਿਕ
ਹਿਮਾਚਲ-ਪੀਰ ਬੁੱਢਣ ਸ਼ਾਹ ਜੀ

2. ਬਿਲਾਸਪੁਰ-ਮੰਡੀ, ਜਵਾਲਾ ਜੀ,
ਕਾਂਗੜਾ, ਕੁੱਲੂ

8. ਜਿਹਲਮ ਅਤੇ ਚਨਾਬ
ਨਦੀਆਂ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ
ਸਿਆਲਕੋਟ ਪਹੁੰਚੇ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
ਦੀ ਦੂਜੀ ਉਦਾਸੀ
(ਸਾਥੀ-ਹਸੂ ਲੁਹਾਰ
ਅਤੇ ਸੀਹਾ ਛੀਬਾਂ)

3. ਸਪਿਤੀ ਘਾਟੀ-ਤਿੱਬਤ-
ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ,
ਕੈਲਾਸ਼- ਸਿੱਧਾਂ ਲਾਲ
ਮੁਲਾਕਾਤ

7. ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਪੱਥਰ ਸੁੱਟ ਕੇ
ਮਾਰਨ ਦਾ ਯਤਨ, ਪੰਜਾ
ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰਾ

4. ਲੱਦਾਖ, ਕਾਰਗਿਲ,
ਕਸ਼ਮੀਰ, ਅਮਰਨਾਥ ਗੁਫਾ

6. ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ-ਹਸਨ
ਅਬਦਾਲ , ਹੰਕਾਰੀ ਫਕੀਰ
ਵਲੀ ਕੰਧਾਰੀ

5..ਪਹਿਲਗਾਮ, ਮਟਨ-ਪੰਡਿਤ
ਬ੍ਰਹਮਦਾਸ, ਬਾਰਾਮੂਲਾ, ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ

9. 1539 ਈ. ਵਿੱਚ ਜੋਤੀ ਜੋਤ ਸਮਾ ਗਏ।

1. ਪਾਕਪਟਨ-ਸ਼ੇਖ ਬ੍ਰਹਮ, ਮੁਲਤਾਨ-ਸੂਫੀ ਸੰਤ ਸ਼ੇਖ ਬਹਾਉਦੀਨ

2. ਸੁੱਕਰ-ਮਿਆਨੀ-ਹਿੰਗਲਾਜ-ਮੱਕਾ (ਸਮੁੰਦਰੀ ਮਾਰਗ)-ਕਾਅਬੇ ਵੱਲ ਪੈਰ ਕਰਨਾ, ਮਦੀਨਾ-ਇਮਾਮ ਆਜ਼ਿਜ ਖਾਂ

8. ਅੰਤਲੇ 18 ਸਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਵਿਖੇ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਤੀਜੀ ਉਦਾਸੀ (ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਾਜੀ ਵਾਲਾ ਨੀਲਾ ਪਹਿਰਾਵਾ)

3. ਬਗਦਾਦ – ਸ਼ੇਖ ਬਹਿਲੇਲ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ, ਮਕਬਰੇ ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਫੇਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ

7. ਅੱਤਿਆਚਾਰ, ਬੰਦੀ ਬਣਾਨਾ, ਰਿਹਾਅ ਕਰਨਾ

4. ਈਰਾਨ-ਕੰਧਾਰ-ਕਾਬੁਲ, ਬਾਬਰ ਦਾ ਰਾਜ

6. ਸੱਯਦਪੁਰ ਵਿਖੇ ਬਾਬਰ ਦਾ ਹਮਲਾ

5. ਦੱਰਾ ਖੈਬਰ ਪਾਰ ਕਰ ਕੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ, ਹਸਨ ਅਬਦਾਲ, ਗੁਜਰਾਤ, ਸੱਯਦਪੁਰ

1. ਨਾਮ ਦਾ ਜਪਣਾ

2. ਆਤਮ
ਸਮਰਪਣ ਜਾਂ ਹਊਮੇ
ਦਾ ਤਿਆਗ

3. ਗੁਰੂ ਦੀ ਲੋੜ

4. ਕਰਮ ਸਿਧਾਂਤ
ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

5. ਭਰਾਤਰੀਭਾਵ
ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ

6. ਸਦਾਚਾਰ ਉੱਤੇ
ਜ਼ੋਰ

7. ਤਪੱਸਿਆ ਵਿੱਚ
ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ

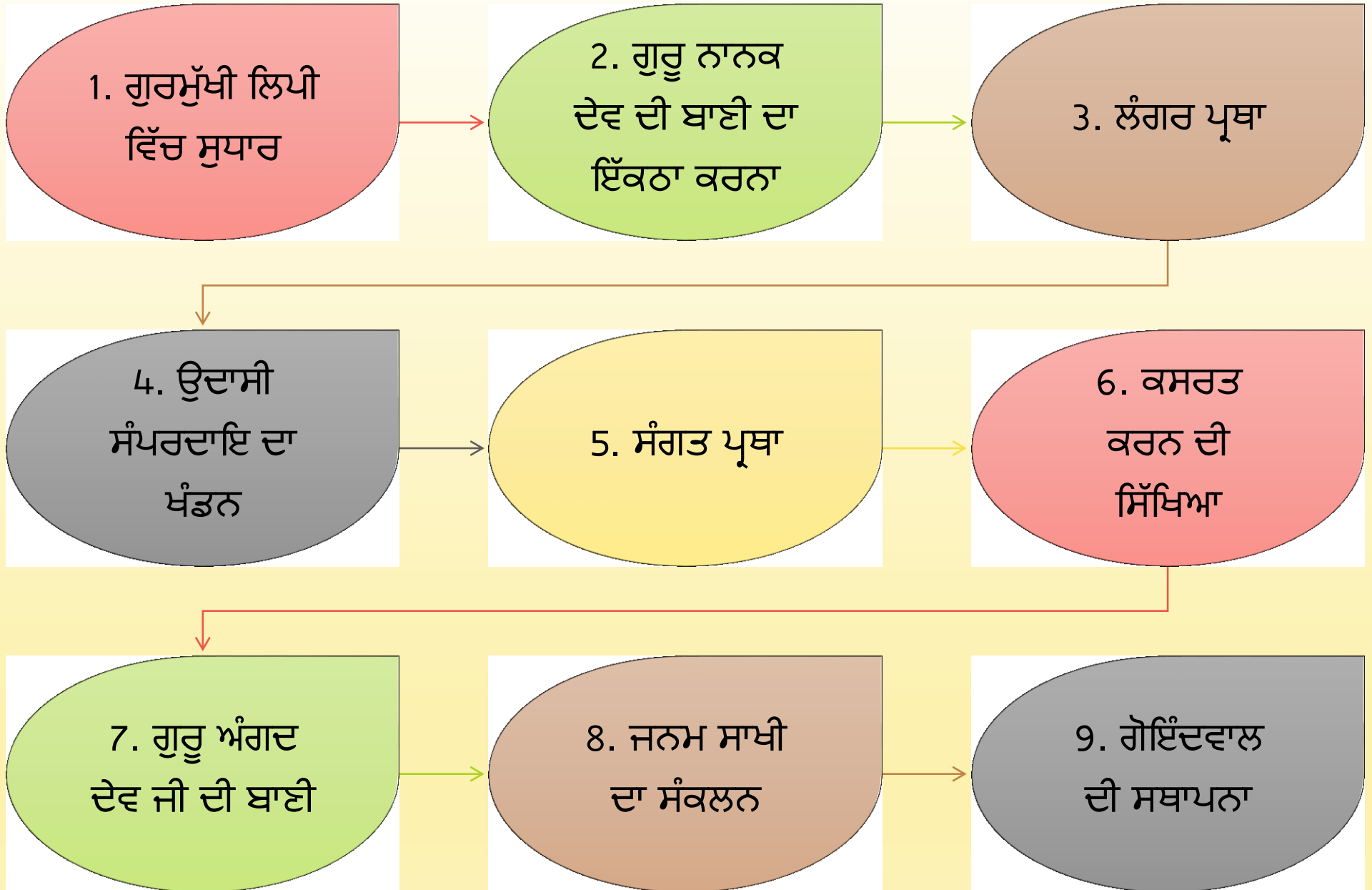
8. ਜਾਤ – ਪਾਤ ਦਾ
ਖੰਡਨ

9. ਸੱਚ ਖੰਡ

10. ਖੋਖਲੇ ਰੀਤੀ
ਰਿਵਾਜਾਂ ਦਾ ਖੰਡਨ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ
ਦੇਵ ਜੀ ਦੀਆਂ
ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ

ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ (1538-1552 ਈ.)

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ (1552-1574 ਈ.)

ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ (1552-1574 ਈ.)

1. ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਵਿਖੇ ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ (1559 ਈ., 84 ਪੌੜੀਆਂ-ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਪਾਠ)

2. ਲੰਗਰ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ (ਅਕਬਰ ਅਤੇ ਹਰੀਪੁਰ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਵੀ ਲੰਗਰ ਛਕਿਆ)

3. ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਸੰਕਲਨ ਅਤੇ ਰਚਨਾ (907 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕੀਤੀ)

4. ਮੰਜੀ ਪ੍ਰਥਾ (22 ਮੰਜੀਆਂ-ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨਾ-ਭੇਟਾ ਲੈਣਾ)

5. ਉਦਾਸੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ (ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਦੇ ਉਦਾਸੀ ਮਤ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨਾ)

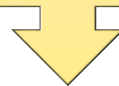
6. ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ (ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਦਾ ਖੰਡਨ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲ ਰਿਵਾਜਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ)

ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ (1574-1581 ਈ.)

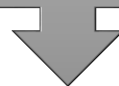
1. ਰਾਮਦਾਸਪੁਰ-ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ ਨੀਂਹ (ਗੁਰੂ ਚੱਕ, ਚੱਕ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ) ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਰੋਵਰ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ

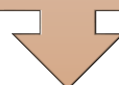
2. ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ ਆਰੰਭ (ਧਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-2 ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖ)

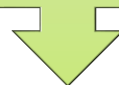
3. ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ (ਬਾਬਾ ਸ੍ਰੀ ਚੰਦ ਦਾ ਮਿਲਣਾ – ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਛੱਡਣਾ)

4. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਹੋਰ ਕਾਰਜ (ਲਾਵਾਂ ਤੇ ਘੋੜੀਆਂ ਦੀ ਰਚਨਾ-679 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ)

5. ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਅਕਬਰ ਨਾਲ ਮਿੱਤਰਤਾ ਪੂਰਨ ਸੰਬੰਧ (ਕਰ ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ)

6. ਗੁਰਗੱਦੀ ਦਾ ਪਿਤਾ - ਪੁਰਖੀ ਸਿਧਾਂਤ (ਗੁਰੂ ਪਦ ਦਾ ਆਧਾਰ ਗੁਣ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਹੀ ਰਿਹਾ)

ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ
ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ
(1581-1606
ਈ.)

1. ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ
ਸੰਪੂਰਨਤਾ - ਸਰੋਵਰਾਂ ਅਤੇ
ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

2. ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ,
ਮੀਆਂ ਮੀਰ, 1604 ਵਿੱਚ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ
ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਭਾਈ ਬੁੱਢਾ ਜੀ

3. ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ,
ਤਰਨਤਾਰਨ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ,
ਹਰਿਗੋਬਿੰਦਪੁਰ

4. ਲਾਹੌਰ ਵਿਖੇ
ਬਾਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ

5. ਮਸੰਦ ਪ੍ਰਥਾ ਦਾ
ਸੰਗਠਨ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ

6. ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ
ਸੰਕਲਨ, ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ

7. ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਵਪਾਰ ਨੂੰ
ਉਤਸ਼ਾਹ

8. ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ, ਸ਼ਰਾਬ ਤੇ
ਨਸ਼ੇ ਤੇ ਰੋਕ

9. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ
ਪ੍ਰਚਾਰ

10. ਸਮਰਾਟ ਅਕਬਰ
ਨਾਲ ਮਿਤੱਰਤਾ ਪੂਰਣ
ਸੰਬੰਧ

11. ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਆਤਮ-
ਬਲੀਦਾਨ, ਜਹਾਗੀਰ - ਖੁਸਰੋ, 2 ਲੱਖ
ਜੁਰਮਾਨਾ- ਇਨਕਾਰ - ਸ਼ਹੀਦ

1. ਮੀਰੀ ਅਤੇ ਪੀਰੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਲਵਾਰਾਂ ਧਾਰਨ
ਕਰਨੀਆਂ, ਮੀਰੀ-ਸੰਸਾਰਿਕ ਵਿਸ਼ੇ, ਪੀਰੀ-ਧਾਰਮਿਕ
ਅਗਵਾਈ ਲਈ

7. ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੀ
ਕਿਲਾਬੰਦੀ, ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਕਿਲੇ
ਦੀ ਉਸਾਰੀ

2. ਰਾਜਸੀ ਚਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ
ਅਪਨਾਉਣਾ, ਕਲਗੀ ਧਾਰਨ,
52 ਅੰਗ ਰਖਿਅਕ, ਸੱਚੇ
ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਉਪਾਧੀ

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ
ਜੀ ਦੀ
ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ

6. ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਦੀ
ਉਸਾਰੀ, 12 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ
ਥੜੇ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ,
ਕਸਰਤ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ

3. ਘੋੜਿਆਂ ਅਤੇ
ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਭੇਟਾ

5. ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ,
ਸ਼ਾਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜ ਕੇ ਲੰਗਰ ਵਿੱਚ
ਜਾਂਦੇ, ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਵੀਰ ਰਸ

4. ਸਿੱਖ ਸੈਨਾ ਦਾ ਸੰਗਠਨ, 500
ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ 5 ਜਥਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ,
ਪਠਾਨ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ- ਪੈਂਦਾ ਖਾਂ

ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਅਤੇ ਸੰਗਠਨ ਲਈ ਕੀਤੇ ਹੋਰ ਕਾਰਜ (1606 ਤੋਂ 1645 ਈ.)

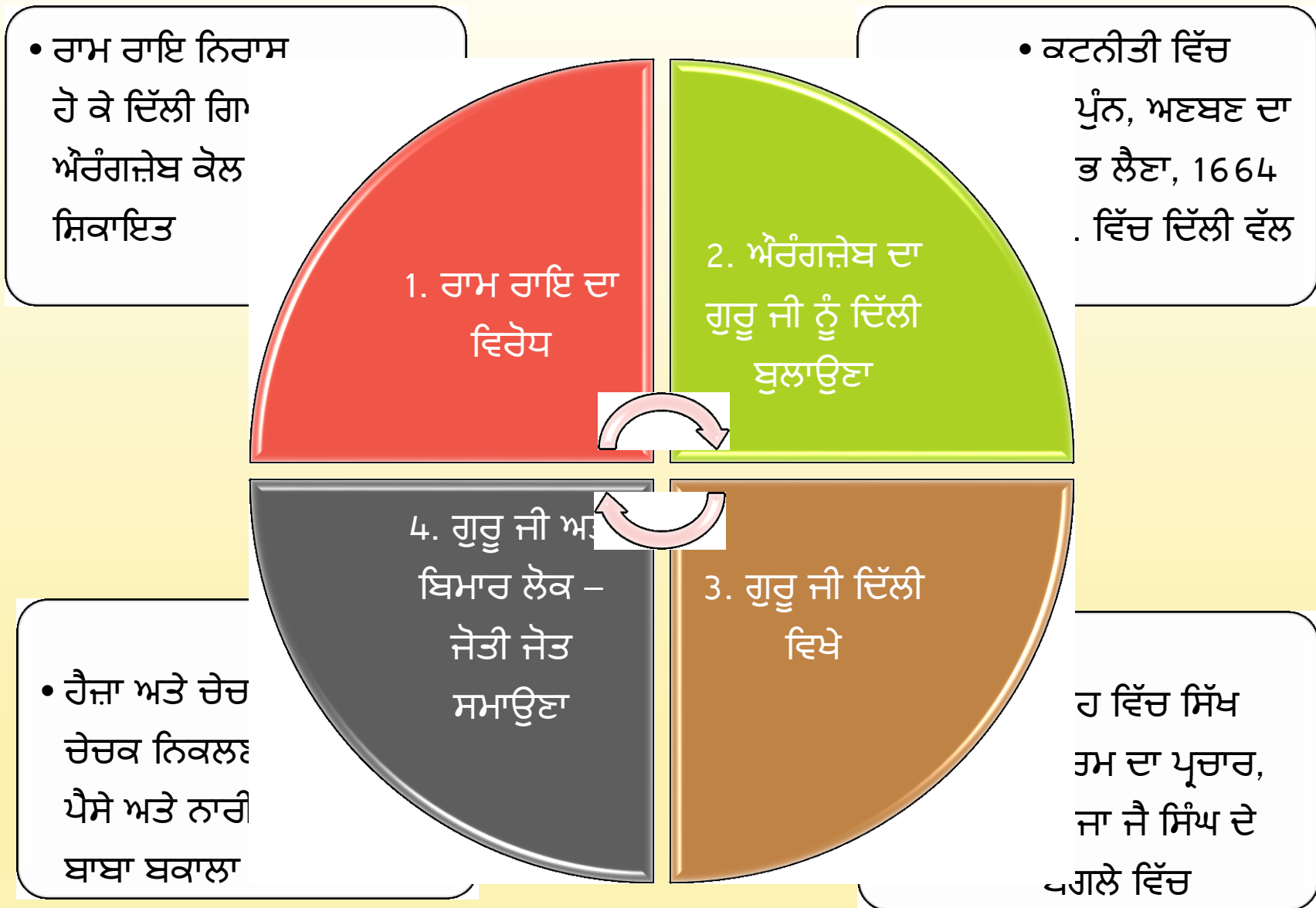
1. ਕੀਰਤਪੁਰ ਵਿੱਚ ਨਿਵਾਸ – ਕਲਹੂਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਕਲਿਆਨ ਚੰਦ ਵੱਲੋਂ ਭੇਟਾ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਵਸਾਇਆ, ਅੰਤਿਮ 10 ਸਾਲ ਇੱਥੇ ਹੀ ਬਤੀਤ ਕੀਤੇ।

2. ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾਵਾਂ – ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ-ਲਾਹੌਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਡੇਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬਣਵਾਇਆ, ਗੁਜਰਾਂਵਾਲਾ- ਕਸ਼ਮੀਰ, ਸੰਗਤ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ- ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ, ਨਾਨਕਮਤਾ – ਤਖਤੂਪੁਰਾ ਡਰੇਲੀ ਭਾਈ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ

3. ਵੱਖ ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ ਤੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਭੇਜਣੇ – ਪੁੱਤਰ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ – ਅਲਮਸਤ, ਫੂਲ, ਗੰਡਾ ਅਤੇ ਬਲੂ ਹਸਨਾ, ਭਾਈ ਬਿਧੀਚੰਦ ਅਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਗਏ

4. ਹਰਿਰਾਇ ਨੂੰ ਉੱਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਬਣਾਉਣਾ – ਪੇਤਰਾ (ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਦਾ ਛੋਟਾ ਪੁੱਤਰ)

ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ (1661-1664 ਈ.)

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ (1664-1675 ਈ.)

1. ਬਕਾਲਾ- ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ.
ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਤੇ ਦਰਗਾਹ
ਮੱਲ, ਥੜਾ ਸਾਹਿਬ

2. ਵੱਲਾ ਪਿੰਡ –
ਇਸਤਰੀਆਂ ਤੋਂ ਲੰਗਰ
ਛਕਿਆ

3. ਘੁਕੇਵਾਲੀ ਜਾਂ ਗੁਰੂ
ਕਾ ਬਾਗ, ਲਾਲ ਚੰਦ
ਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ

4. ਮਾਝੇ ਦੇ ਹੋਰ ਥਾਂ –
ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ,
ਗੋਇੰਦਵਾਲ,
ਤਰਨਤਾਰਨ

5. ਬਕਾਲਾ – ਕੀਰਤਪੁਰ
– ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਧੀਰ ਮੱਲ
ਦੀ ਈਰਖਾ

6. ਬਿਲਾਸਪੁਰ –
ਰਾਜਾ ਦੀਪ ਚੰਦ ਦੀ
ਅੰਤਮ ਕ੍ਰਿਆ,
ਜਲਾਲ ਦੇਵੀ

10. ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ,
ਪਟਨਾ, ਢਾਕਾ, ਆਸਾਮ,
ਬਿਹਾਰ, ਯੂ.ਪੀ.

9. ਕੈਂਥਲ – ਗਰੀਬ
ਤਰਖਾਣ-ਸੰਗਤ ਕੀਤੀ

8. ਸ਼ੈਫਾਬਾਦ –
ਮਨਸਬਦਾਰ ਨਵਾਬ
ਸੈਫ ਉੱਦੀਨ ਉਦਾਰ
ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਠਹਿਰੇ

7. ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ ਦੀ ਨੀਂਹ –
ਰਾਣੀ ਤੋਂ 500 ਰੁ. ਚ
ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ 19 ਜੂਨ
1665 ਨੂੰ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ

ਗੁਰੂ ਤੇਗ
ਬਹਾਦਰ ਜੀ
ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜੀਵਨ (1666-1708 ਈ.)

11. ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸਾਜਣਾ –
1699, ਉੱਤਰ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲ,
ਆਨੰਦਪੁਰ, ਨਿਰਮੋਹ, ਬਸੋਲੀ-
ਦਿਹਾਂਤ 7-10-1708

1. ਜਨਮ ਅਤੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ, 22
ਦਸੰਬਰ 1666, ਪਟਨਾ, ਮਾਤਾ
ਗੁਜਰੀ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ

2. ਪਟਨਾ ਵਿੱਚ ਬਚਪਨ,
ਦੌੜਾਂ-ਕੁਸ਼ਤੀਆਂ, ਨਕਲੀ ਯੁੱਧ

10. ਪੂਰਵ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲ- ਭੰਗਾਣੀ
1688, 4 ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ,
ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੁਆਰਾ ਲੜਾਈ

3. ਲਖਨੌਰ ਵਿਖੇ ਦਸਤਾਰ
ਬੰਦੀ, 1671, ਵੱਡੇ ਮਾਮੇ
ਮਿਹਰ ਚੰਦ

9. ਪਾਉਂਟਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਕੰਮ-
ਆਨੰਦਪੁਰ ਤੋਂ ਨਾਹਨ, ਪਾਉਂਟਾ,
52 ਕਵੀ, ਪੀਰ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ

4. ਸਿੱਖਿਆ – ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ,
ਕਾਜ਼ੀ ਪੀਰ ਮੁਹੰਮਦ ਫਾਰਸੀ,
ਹਰਜਸ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ, ਬੰਜਰ ਸਿੰਘ
ਘੋੜਸਵਾਰੀ

8. ਰਾਜਸੀ ਚਿੰਨ੍ਹ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ
ਦਰਬਾਰ – ਦਸਤਾਰ ਤੇ ਕਲਗੀ,
ਹਾਥੀ ਤੇ ਘੋੜੇ, ਰਣਜੀਤ ਨਗਾਰਾ

7. ਸੈਨਾ ਦਾ ਸਗਠੰਨ – ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ 4
ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ 2 ਨੂੰ ਫੌਜ ਚ ਭਰਤੀ, ਘੋੜੇ
ਅਤੇ ਸ਼ਸਤਰ ਭੇਟਾ

6. ਵਿਆਹ – ਮਾਤਾ ਜੀਤੋ,
ਮਾਤਾ ਸੁੰਦਰੀ, ਮਾਤਾ
ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ, ਚਾਰ
ਸਪੁੱਤਰ

5. ਗੁਰ ਗੱਦੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ
ਪੇਤਾ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ – 11 ਨਵੰਬਰ
1675, ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਸੀਸ ਲੈ ਕੇ
ਕੀਰਤਪੁਰ

ਧੰਨਵਾਦ